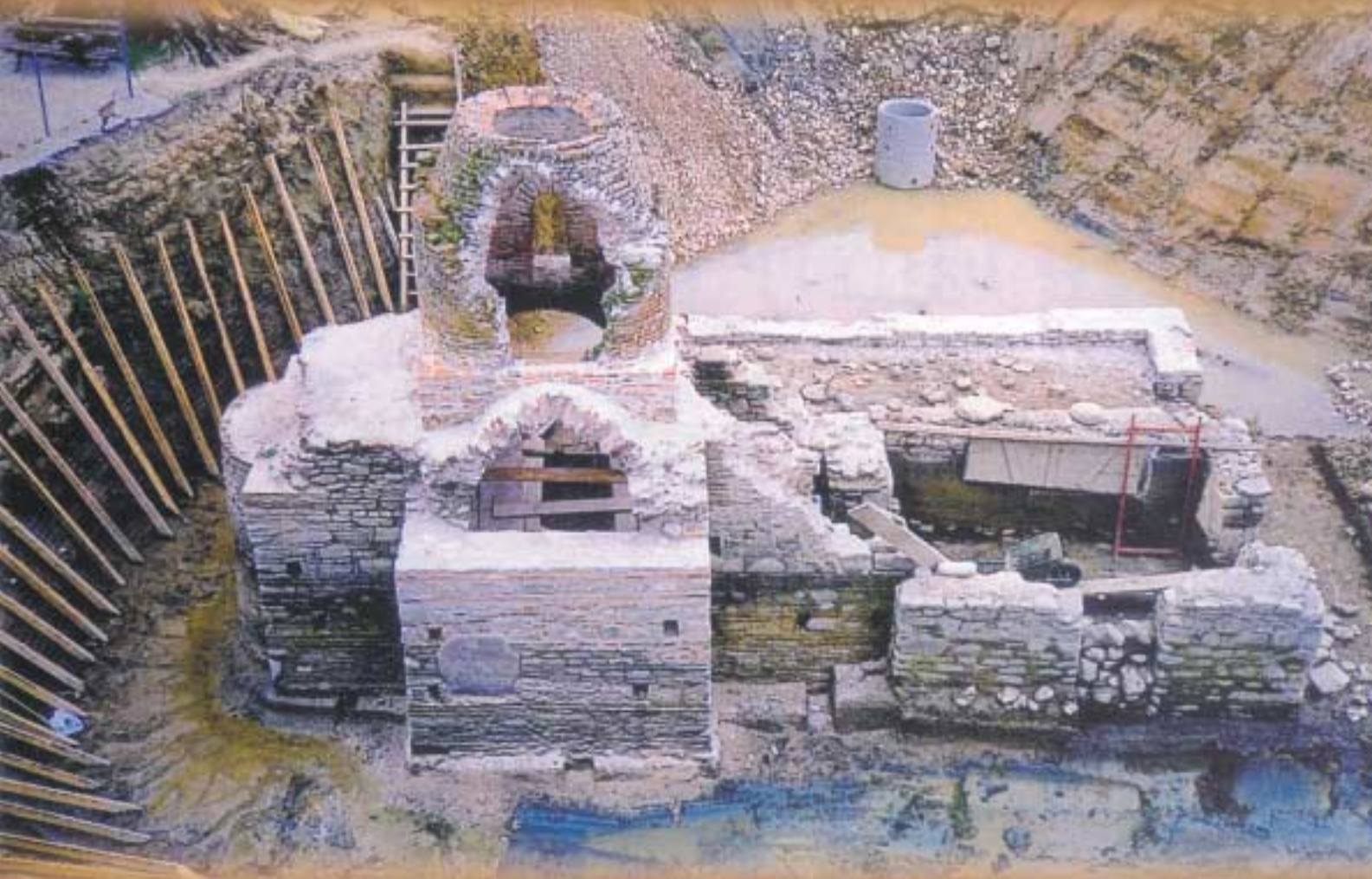

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ΄ • ΤΕΥΧΟΣ 5 • ΜΑΪΟΣ 2005

Θησαυροί κάτω από τή λάσπη

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247

Διεύθυνση Διαδικτύου της Έκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Μορφωτικῆς καὶ Ἐπικοινωνιακῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως Σεραφεῖμ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

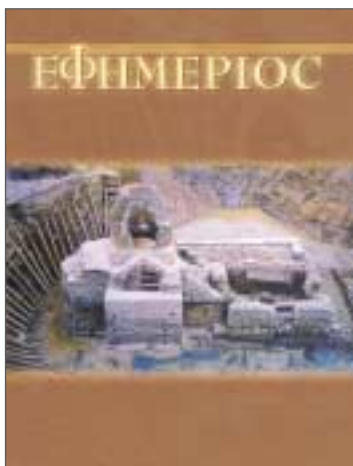
Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:

Ἰ. Μ. Χατζηφώτης

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791
<http://www.livanis.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ποιμαντικά Γράμματα

Μητροπολίτου Ἀχελώουσελ. 3

Μετενσάρκωση

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλουσελ. 4-5

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θα Συμβοῦνσελ. 6-9

Ἡ Ἐλευσις τοῦ Παναγίου Πνεύματος

Μητροπολίτου Καισαριανῆςσελ. 10-11

Ἡ ζωοποιὸς παρουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος
στὴν Ἐκκλησία

Γεωργίας Κουνάβησελ. 12-13

Ἡ προσδοκία τοῦ Μεσσία

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου .σελ. 14-16

Ἡ εὐαίσθητοποίηση σὲ θέματα
ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς

Α. Μ. Σταυροπούλου
καὶ Στ. Χρ. Κουμαροπούλουσελ. 17-19

Ἀρμονικὴ συλλειτουργία

Πρωτ. Β. Θερμοῦσελ. 20

Ἡ κοίμηση τοῦ Μ. Κωνσταντίνου

Ν. Κ. Δρατσέλλασελ. 21-22

Οἱ στρατιωτικοὶ Ἅγιοι Θεόδωρος, Γρηγόριος καὶ Λέων
ἀνάμεσα στὴν ἱστορία καὶ τὴ λαϊκὴ παράδοση

Μ. Γ. Βαρβούνησελ. 23-24

Μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης

Διακ. Γρηγορίου Νανακούδησελ. 25

Εὐτεκνίας Ἀπόλαυσις

Ἰωάννη Γ. Ζαμπέλησελ. 26

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

Κωνσταντίνου Χολέβασελ. 27-28

Ἰδέες - Προτάσεις - Προτιμήσειςσελ. 29

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ:

Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμουσελ. 30

Φωτογραφικὰ Στιγμιότυπασελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδας Μαύρικα, ποὺ ἀποκαλύφθηκε ἀνάμεσα στὸ Ἀγρίνιο καὶ τὴ λίμνη Λυσιμαχία ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Ἀθ. Παλιούρα καὶ τοὺς συνεργάτες του, βρισκόταν χωμένος μέσα στὴ λάσπη καὶ τὸ νερὸ ἐδῶ καὶ ἀρκετοὺς αἰῶνες. Ὑπολογίζεται ὅτι λειτουργοῦσε ἀπὸ τὸν 6ο ὡς τὸν 16ο αἰ. Τὸ μνημεῖο μελετήθηκε, φωτογραφήθηκε καὶ στερεώθηκε κατὰ τὸ δυνατὸν στὸ διάστημα 2002-2004 ἀλλὰ καλύφθηκε καὶ πάλι ἀπὸ τὰ νερά πού βρῖθουν στὴν περιοχὴ, ὡς τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ βρεθεῖ χορηγὸς γιὰ τὴν ἀποστράγγιση τῆς περιοχῆς, γιὰ νὰ ἀναδυθεῖ καὶ πάλι τότε στὸ φῶς (φωτογραφία καὶ πληροφορίες ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ καθ. κ. Ἀθ. Παλιούρα στὰ «Ἐπίκαιρα» τῆς Αἰτωλοακαρνανίας τ. 105.2.2005).

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ συμπρεσβύτερε,

Ὁ Θεός, διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, κά-
νει τὴν ἐξῆς ἔκκληση πρὸς τοὺς ἱερεῖς: «Πα-
ρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαὸν μου, Ἱε-
ρεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ,
παρακαλέσατε αὐτήν» (μ' 1-2).

Τὸ βασικὸ ἔργο σου εἶναι «ἡ παράκλη-
ση» τοῦ λαοῦ, δηλαδή, ἡ στήριξη τῶν ἐνο-
ριτῶν σου στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν
ἐν Χριστῷ ζωή.

Οἱ διάφοροι κρατικοὶ λειτουργοὶ ἀσκοῦν
τὸ ἔργο τους μὲ τὴν ἀπειλή, τὸν ἐκφοβισμό
καὶ τὴν καταπίεση. Σὺ, ὁ Ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ,
καλεῖσαι νὰ ἀσκεῖς τὸ ἔργο σου, χρησιμο-
ποιώντας τὴ συμβουλή, τὴν παρότρυνση,
τὴν πειθῶ. Ἔργο σου εἶναι ἡ στήριξη τοῦ
ποιμνίου σου, ἡ πληροφόρησή του, ὁ ἐξα-
γιασμός του.

Οἱ σύγχρονοι πιστοί, οἱ ἐνοριῖτες σου, ὡς
«τὸν κόσμον οἰκοῦντες καὶ σάρκα φο-
ροῦντες» (Εὐχὴ ἰ. Εὐχελαίου), εἶναι συνήθως
«κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι» (Ματθ. ια'
28). Ἔχουν, ἐπομένως, ἀνάγκη «ἀναπαύσε-
ως». Ὄταν, λοιπόν, ἔρχονται στὴν Ἐκκλη-
σία ἢ ὅταν ἐπικοινωνοῦν μαζί σου, περιμέ-
νουν νὰ βροῦν παράκληση, στήριξη καὶ ἀνά-
παυση, ὅπως τοὺς ὑποσχέθηκε ὁ Χριστός:
«ἐγὼ ἀναπαύσω ἡμᾶς» (Ματθ. ια' 28).

Ὁ Κύριος, ἐξάλλου, χρησιμοποίησε βα-

ρεῖς χαρακτηρισμοὺς γιὰ τοὺς Γραμματεῖς
καὶ Φαρισαίους τῆς ἐποχῆς του, γιατί, ἐνῶ
«ἐπέβαλαν φορτία βαρέα καὶ δυσβάστα-
κτα» στὸν λαό, οἱ ἴδιοι δὲν ἔβαζαν οὔτε τὸ
δακτυλάκι τους, γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσουν
(Ματθ. κγ' 4).

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐπίσης, τὸ Ὅποιο ὁ
Χριστὸς ἔστειλε στοὺς πιστοὺς, μετὰ τὴν
Ἀνάληψή Του, ὀνομάσθηκε ἀπὸ τὸν Ἴδιον
«Παράκλητος» (Ἰωάν. ιδ' 16). Αὐτὸ σημαί-
νει, ὅτι, ὄχι μόνον τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ ἦταν
ἔργο παρακλήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ διὰ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος συνεχιζόμενο ἔργο Του
στὸ χῶρο καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν παραβολὴ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου,
ὁ Χριστὸς ὑπέδειξε νὰ θεραπεύουμε τὶς
πληγές «τῶν τραυματισμένων τοῦ λαοῦ
του» (Ἱερ. θ' 1), «ἐπιχέοντες ἔλαιον καὶ
οἶνον» (Λουκ. ι' 34). Εἶναι, μάλιστα, χαρα-
κτηριστικό, τὸ ὅτι, τὸ νερό, τὸ ψωμί, τὸ
κρασί καὶ τὸ λάδι, εἶναι τὰ βασικὰ ὑλικά
στοιχεῖα τῶν ἀντιστοίχων ἰ. Μυστηρίων τοῦ
Βαπτίσματος, τῆς θ. Εὐχαριστίας καὶ τοῦ ἰ.
Εὐχελαίου, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία στη-
ρίζει καὶ θεραπεύει τὴ «νοσοῦσα» ἀνθρώ-
πινη φύση μας.

Συμπρεσβύτερε, ἀδελφέ, στήριξε τοὺς
πιστοὺς τῆς ἐνορίας σου!

Μὲ πατρικὲς εὐχές

† Ὁ Ἀ.Ε.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Μετενσάρκωση

(Μία ακόμα διδαχή του ὄφους)

Τοῦ Πρωτ. κ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου (Μ.Θ.)

Μία ἀπό τις πιό διαδεδομένες ιδέες τοῦ ἀντίχριστου κινήματος τῆς «Νέας Ἐποχῆς» (New Age) πού προβάλλεται κατὰ τρόπο συστηματικό ἀπό τὴν τηλεόραση καὶ τὰ ποικίλλα κοσμικά περιοδικὰ σχετικὰ μὲ τὴ μετὰ θάνατον ζωή, εἶναι ἡ πλάνη τῆς μετενσάρκωσης. Σὲ δημοσκόπηση πού δημοσιεύθηκε σ' ἑβδομαδιαῖο περιοδικό, ἐνθετο μεγάλης ἀθηναϊκῆς ἑφημερίδας (ΝΕΑ. Ταχυδρόμος. Ἄρ. 264/19.3.2005) ἀναφέρεται σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὸ 33% τῶν Ἑλλήνων ἀποδέχεται τὴν ἀντιχριστιανικὴν ἰδέαν τῆς μετενσάρκωσης.

Τὸ ἐν λόγω ποσοστὸ ἀναδεικνύει γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ τὸ μεγάλο ἔλλειμμα ἐπαρκῶς κατήχησης καὶ γνώσης τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας πού παρατηρεῖται στοὺς χριστιανούς μας, μὲ φυσικὴ συνέπεια, οἱ νεοεποχίτικες καὶ ἀντιχριστιανικὲς ἀντιλήψεις νὰ διαβρώνουν σιγά-σιγά, ὕπουλα καὶ μεθοδευμένα τὸ φρόνημα τῶν Ὁρθοδόξων.

I. Τί εἶναι ἡ Μετενσάρκωση

Μετενσάρκωση εἶναι ἡ **πλανεμένη θεωρία** τῆς ἐνσάρκωσης τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου σὲ διαδοχικὰ ἀνθρώπινα σώματα, στὰ ὁποῖα γεννιέται ἐκ νέου, μὲ σκοπὸ νὰ πετύχει ἢ τὸν ἐξαγνισμό τῆς ἢ τὴν τιμωρία τῆς ἢ τὴν κάθαρσίν τῆς ἢ τὸν ὕψιστο βαθμὸ τῆς ἀνέλιξίν τῆς. Ἡ διαδοχὴ τῶν ἐνσάρκωσεων σταματᾷ ὅταν ἡ ψυχὴ φτάσει στὸ τέλος τῆς ἐξέλιξίν τῆς.

Ἡ μόνη διαφορὰ μετενσάρκωσης καὶ μετεμψύχωσης εἶναι ὅτι κατὰ τὴν μετεμψύχωση ἡ ψυχὴ ἐνὸς νεκροῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ μεταβεῖ ἀκόμα καὶ στὸ σῶμα ἐνὸς ζώου ἢ καὶ σ' ἓνα φυτό.

Ζητοῦμε συγγνώμη ἀπὸ τὸν Πανσοφ. Ἀρχιμ. κ. Σεραφεῖμ Ζαφείρη γιὰ τὸ ἀβλεψία στὸ προηγούμενο τεῦχος τὸ ὄνομά του μετατράπηκε σὲ Δαμιανό.

II. Ἡ Μετενσάρκωση εἶναι ἀντίληψη προ-,ἐξω-καὶ ἀντιχριστιανικὴ

Ἡ πλάνη τῆς μετανσάρκωσης εἶναι ἀντίληψη καὶ θρησκευτικὴ δοξασία τοῦ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου. Ὁ μεταπτωτικὸς ἄνθρωπος φαντάστηκε ὡς ἀπάντηση στὸ πρόβλημα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ὑπέρβασης τοῦ θανάτου τὴν ἰδέαν τῆς μετενσάρκωσης.

Ἔτσι βλέπουμε π.χ. στὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ χῶρο νὰ ἀποδέχονται τὴν μετανσάρκωση οἱ Ὀρφικοί, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Πλάτωνας κ.ἄ. Μάλιστα κατὰ τὸν Ἡρόδοτο (Βιβλ. 2, 123) ὁ Πυθαγόρας εἶχε δανειστῆ τὴν ἐν λόγω δοξασία ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. Ἀντιθέτως ὁ Ξενοφάνης (Diels, ἀπ.7) κοροιδεῖ τὴν διδασκαλία τοῦ Πυθαγόρα γιὰ τὴν μετεμψύχωση.

Ἡ ἰδέα τῆς μετανσάρκωσης κατέχει ἐπίσης μιὰ καίρια σπουδαιότητα θέση στὸ λαβυρινθῶδες θρησκευτικὸ μῶρφωμα τοῦ Ἰνδουισμού ἀλλὰ καὶ τοῦ Βουδισμού. Στὸν Ἰνδουισμό, τὸ εἶδος καὶ ὁ χαρακτήρας τῆς ἐπόμενης μετενσάρκωσης ἐξαρτᾶται καὶ καθορίζεται ἀπὸ τὴν προηγούμενη ζωή. Στὸ Βουδισμό σωτηρία θεωρεῖται ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν μετενσάρκωσεων πού ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἐκμηδένιση τῆς προσωπικότητας. (Βλ. Kompaktlexikon Religionen, [Hrsg: Rüdiger Hauth], 1998, σελ. 291-292. H.Gasper-J.Mueller-F. Calentin, Lexikon der Sekten, Sondergruppen und Weltanschauungen, 2001⁷, σελ. 886-888).

Ὁ ἀντιχριστιανικὸς χαρακτήρας εἶναι ἐμφανὴς ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό τῆς καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τις περὶ ἀνθρώπου, κόσμου καὶ κακοῦ προϋποθέσεις καὶ διαστάσεις τῆς. Κατ' ἐξοχὴν ὁμως γιὰ τὴν προσκρούει καὶ ἀντιτίθεται στὸ μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ἐλευθερίας καὶ ἐλπίδας τοῦ ἀνθρώπου.

III. Ποιοί αποδέχονται σήμερα τη μετενσάρκωση

Στά αρχαία χρόνια οι περι μετενσάρκωσης αντιλήψεις βρήκαν θέση και εκφράστηκαν ως διδασκαλίες ακραίων αντιχριστιανικών αιρέσεων όπως οι Γνωστικοί (Ιππολύτου, Έλεγχος Ζ', 32) και οι Μανιχαίοι (Έπιφανίου, Πανάριον. Αίρεση 66,9).

Σήμερα, η μετενσάρκωση εκτός από Ίνδουιστική και Βουδιστική διδασκαλία αποτελεί διδασκαλία των αποκρυφιστικών συστημάτων της Θεοσοφίας και της Άνθρωποσοφίας (Panorama der neuen Religiosität, 2001, σελ. 327-329).

Είαι επίσης διδασκαλία διαφόρων παραθρησκευτικών και αποκρυφιστικών οργανώσεων, πνευματιστικών ομάδων και γκουρουϊστικών κινήσεων. Κατ' έξοχήν όμως αποτελεί κεντρική διδασκαλία του αντίχριστου κινήματος της «Νέας Έποχής» (New Age) σε όλες τις εκφάνσεις του. (Βλ. **A.Fincke-Matthias Pöhlmann**, Kompass Sekten und religiöse Weltanschauungen. Ein Lexikon, 2004, σελ. 170. Handbuch Religiöse Gemeinschaften und Weltanschauungen, [Hrsg **H. Reller, H. Krech, M. Kleiminger**], 2005⁵, σελ. 711).

IV. Η Μετενσάρκωση και η τεχνική της «ανάδρομης ύπνωσης»

Η «ανάδρομη ύπνωση» είναι μια τεχνική ύπνωσης πολλαπλώς άμφισβητήσιμη ως προς την αξιοπιστία της και τις δυνατότητές της. Η άναξιοπιστία της κατά τους ειδικούς έγκειται συν τοις άλλους και στο γεγονός, ότι έπιθυμίες, φόβοι, ή υποβολή ιδεών, φαντασιώσεις κ.ά. παρουσιάζονται ως δήθεν βιωμένα γεγονότα στο παρελθόν.

Αυτή, λοιπόν, η πρακτική ύπνωτισμού παρουσιάζεται από τους θιασώτες της μετενσάρκωσης ως δήθεν «έπιστημονική μέθοδος» που αποδεικνύει ως πραγματικότητα την δοξασία της μετενσάρκωσης. Πολλές φορές έπίσης, αντί για ύπνωση χρησιμοποιείται ή λεγόμενη αυθόρμητη άναδρομή. Άποδεικνύουν αυτές οι πρακτικές τη δυνατότητα όμως μετενσάρκωσης;

Άναμφιβόλως όχι. Άντιθέτως, οι πρακτικές αυτές άναδεικνύουν την παρουσία του **άποκρυ-**

φιστικού και δαιμονικού στοιχείου στο θέμα της μετενσάρκωσης. Τουτό μαρτυρείται σαφώς, γιατί πολλά από τα περιγραφόμενα ως δήθεν έμπειρίες άναδρομών σε προηγούμενες ζωές είτε μέσω ύπνωσης, είτε αυθόρμητα, καταγράφονται και ως έμπειρίες σε άλλες άποκρυφιστικές πρακτικές, όπως στον πνευματισμό ή και σε περιπτώσεις δαιμονοκατοχής.

Έν προκειμένω θα άναφερθούμε στην πολύ γνωστή έργασία του καθηγητού στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια Ίαν Στήβενσον για τη μετενσάρκωση. (Βλ. Twenty Cases Supportive of Reincarnation, Charlottesville Virginia USA 1966. Πρβλ. Panorama der neuen Religiosität, 2001, σελ. 323). Στις πάρα πολλές περιπτώσεις που μελέτησε μέσω της αυθόρμητης άναδρομής ο ίδιος δέν απέκλεισε κάποιες περιπτώσεις δαιμονικής κατάληψης (π.χ. σελ. 48, 345). Η έπιβεβαίωση για την παρουσία δαιμονικού στοιχείου στο θέμα της μετενσάρκωσης στις περιπτώσεις που μελέτησε ο Ίαν Στήβενσον δέν άργησε να έλθει.

Δύο χρόνια άργότερα ένας παραδοσιακός Ίνδουϊστής δάσκαλος σε άνοικτή έπιστολή που άπήυθνε στον Στήβενσον του έγραφε ότι καμμία άπολύτως από τις περιπτώσεις που είχε καταγράψει δέν ήταν περίπτωση μετενσάρκωσης, αλλά ήταν περιπτώσεις κατάληψης από πνεύματα. (Βλ. M.C.Albrecht, Μετενσάρκωση, 2004, σελ. 163. Πρβλ. **Πρωτ.Ά.Άλεβιζοπούλου**, Μετενσάρκωση ή Άνάσταση; 1992, σελ. 49. **Seraphim Rose**, Η Ψυχή μετά το θάνατο 2003², σελ. 200).

V. Μία τελική έπισήμανση

Θά ολοκληρώσουμε την άναφορά μας στο θέμα της μετενσάρκωσης με μια έξόχως ρεαλιστική έπισήμανση του Μ. Βασιλείου από τις Όμιλίες του στην Έξαήμερο. Άναφέρει λοιπόν ο ιερός πατέρας για το ίδιο θέμα: «*Διώξε μακριά τις φλυαρίες των σοβαρών φιλοσόφων, που δέν ντρέπονται να ύποστηρίζουν, ότι οι ψυχές τους και οι σκυλίσιες ψυχές είναι όμοιοιδείς μεταξύ τους, που λέγουν ότι οι ίδιοι ύπήρξαν κάποτε και γυναίκες και θάμνοι και ψάρια θαλασσινά. Έγώ δέ δέν λέγω ότι ύπήρξαν ποτέ ψάρια: το λέγω όμως και το ύποστηρίζω, όταν έγραφαν αυτά τα πράγματα ήταν άλογώτεροι και από τα ψάρια*». (Όμιλία 8, 2).

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Τò 13ο Διεθνές Συνέδριο του Π.Σ.Ε.

Πραγματοποιήθηκαν από 9-16 Μαΐου στις εγκαταστάσεις του Κέντρου Ἀναψυχῆς Ἁγίου Ἀνδρέα στη Νέα Μάκρη Ἀττικῆς, παρουσία περίπου 700 συνέδρων, ἐθελοντῶν, παρατηρητῶν καὶ ἐκπροσώπων τῶν Μ.Μ.Ε., οἱ ἐργασίες τοῦ 13ου Διεθνoῦς Συνεδρίου γιὰ τὴν Παγκόσμια Ἱεραποστολή καὶ τὸ Εὐαγγελικὸ κήρυγμα μὲ θέμα «Ἐλθέ, Ἅγιο Πνεῦμα, ἴασε καὶ συμφιλίωσε», ποῦ διοργάνωσε τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν στὴ χώρα μας καὶ τὸ ὁποῖο φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν ἐναρκτήρια ὁμιλία μὲ θέμα «Ἱεραποστολή καὶ Διάδοση τοῦ Εὐαγγελικοῦ Λόγου» ἐκφώνησε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, ὁ ὁποῖος, καλωσορίζοντας τοὺς συνέδρους, ὑπογράμμισε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὴ φιλοξενία ἑνὸς τέτοιου οἰκουμενικοῦ γεγονότος μείζονος σημασίας, τοῦ πρώτου ποῦ διοργανῶνεται σὲ Ὁρθόδοξη χώρα, καὶ παρά, ὅπως εἶπε, τὴν παλαιότερη πικρὴ ἐμπειρία μας ἀπὸ ἐπιθετικὲς ἱεραποστολικὲς δραστηριότητες καὶ ἐχθρικές πράξεις ἐναντίον τοῦ λαοῦ μας (Σταυροφορίες, Οὐνία καί, πιὸ πρόσφατα, προσηλυτισμὸ ἀπὸ ὀργανώσεις ἀκτιβιστῶν). στηρίχθηκε: (α) στὴν ἀποφασιστικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ ἐνώσει τὶς δυνάμεις Της μὲ τοὺς ἄλλους Χριστιανοὺς σὲ διάλογο καὶ κοινὴ μαρτυρία, ἰδίως σήμερα, ποῦ τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο ταλαιπωρεῖται σὲ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη, (β) στὶς θετικὲς ἐξελίξεις ἐντὸς τοῦ Π.Σ.Ε. ποῦ ἔπεισαν τὴν Ἐκκλησία μας ὅτι σήμερα ἐγκαινιάζεται πλέον μίᾶ νέα ἐποχὴ στὶς σχέσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ (γ) στὴ σφαιρικὴ κατανόηση τῆς ἱεραποστολῆς, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται κατὰ τὰ πρόσφατα ἔτη ἐντὸς τοῦ Π.Σ.Ε.

Ὅπως τόνισε ὁ κ. Χριστόδουλος, τὸ Συνέδριο αὐτὸ σηματοδοτεῖ νέα στροφὴ στὴν ἀντίληψη περὶ ἱεραποστολῆς, ὥστε νὰ ἀπηχεῖ ἐπίσης τὴ θεολογικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ πραγματικότητα ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν μας.

Ὁ Μακαριώτατος ὑπογράμμισε ἐπίσης ὅτι σὲ μίᾶ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία τὰ κοσμικὰ κράτη, ποῦ ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τὶς ἀξίες τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπιχειροῦν νὰ κλειδώσουν μέσα στὴν ἰδιωτικὴ σφαῖρα τὴν πίστη καὶ τὶς συνδεόμενες μὲ αὐτὴν κοινωνικὲς καὶ ἠθικὲς ἀξίες, ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ καταθέσει καὶ πάλι τὴ μαρτυρία Της γιὰ τὶς ἀξίες τῆς ἐπουράνιας Βασιλείας, χωρὶς νὰ συμμορφῶνεται

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

μέ εκείνα που άρresουν στους ισχυρους της πολιτικής και του χρήματος του κόσμου τούτου. Δέν πρέπει οί Χριστιανοί, σημείωσε, να παραιτηθούν από τή μαρτυρία των άξιων του Ευαγγελίου ούτε πρέπει να παραμείνουν σιωπηλοί μπροστά στις τάσεις όρισμένων σύγχρονων έκκοσμηκευμένων κρατών στην εποχή μας, που επιχειρούν να επιβάλουν στους λαούς τους άξίες και πρότυπα ξένα προς αυτούς.

Ό Γενικός Γραμματεύς του Π.Σ.Ε. Rev. Dr Samuel Kobia, ευχαρίστησε προσωπικά, αλλά και έκ μέρους του Συμβουλίου, τήν Έκκλησία της Ελλάδος για τήν έκ μέρους Της φιλοξενία του πρώτου Συνεδρίου για τήν Παγκόσμια Ίεραποστολή σε Όρθόδοξη χώρα και ύπογράμμισε τό σεβασμό όλων προς τόν πολιτισμό της Άθήνας και τις παραδόσεις των Έλλήνων. Ήπισήμανε ότι αναπτύσσονται νέοι τρόποι έκφρασης της Χριστιανικής Πίστης, διαφορετικοί από εκείνους που έχουμε συνηθίσει, ένω τόνισε ότι, καθώς προσπαθούμε να υπερνικήσουμε τυχόν ένστάσεις μεταξύ Βορρά και Νότου και να άξιολογήσουμε τις άσυνήθιστες έκφράσεις πνευματικότητας, που παρουσιάζονται στις διάφορες περιοχές του κόσμου, δέν πρέπει να άποκοπούμε από τήν άλήθεια, τήν παράδοση και τήν Θεολογία των ιστορικών κοινοτήτων, οί όποιες έχουν ύπηρετήσει με πίστη τόν Θεό επί 2.000 χρόνια.

Στις έργασίες του Συνεδρίου παρέστησαν, από τήν Έκκλησία της Ελλάδος, οί Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Δημητριάδος κ. Ίγνάτιος, Ν. Σμύρνης κ. Συμεών και Σύρου κ. Δωρόθεος, καθώς επίσης και οί Θεοφιλέστατοι Ήπίσκοποι Χριστιανουπόλεως κ. Σεραφείμ, Άρχιγραμματεύς της Ίερας Συνόδου, Θερμοπυλών κ. Ίωάννης και Φαναρίου κ. Άγαθάγγελος.

Άκόμη παρέστησαν εκπρόσωποι των Όρθοδόξων Πατριαρχείων και Αυτοκεφάλων Έκκλησιών, ό Γενικός Γραμματεύς του C.E.C. Dr Keith Clements, ό εκπρόσωπος της Ρωμαιοκαθολικής Άρχιεπίσκοπος Mgr. Brian Farrell, κ.ά.

Ή «Άλληλεγγύη γιόρτασε τά 3 χρόνια της»

Με μιά σεμνή και επιβλητική τελετή, που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο στις 15 Μαΐου, παρουσία του Μακ. Άρχιεπισκόπου κ. Χριστόδουλου, Σεβ. Μητροπολιτών, Υπουργών, Πρέσβων, πολλών έπισήμων και διακεκριμένων προσκεκλημένων, γιορτάστηκαν τά τρία χρόνια προσφοράς της Μ.Κ.Ο «Άλληλεγγύη» της Έκκλησίας της Ελλάδος.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Χειροτονία τοῦ πρώτου Μασάι ιερέα

Μιά πρωτόγονη φυλή, εκείνη τῶν Μασάι, πού ἀποκλειστικά θεωρεῖται πολεμική φυλή, ἀφοῦ διατηρεῖ ἀκόμα ὅλα τὰ ἦθη καὶ ἔθιμά της καὶ οἱ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦν τὰ γνωστά προστατευτικά μέσα τους, τὰ τελευταῖα χρόνια γνώρισαν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ μιὰ μεγάλη μερίδα ἀνθρώπων βαπτίστηκε στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Πέτρος Σαλάς. Μικρὸς στὴν ἡλικία βαπτίστηκε στὸ ποτάμι. Ἀργότερα ὅταν τελείωσε μὲ ἄριστα τὸ Λύκειο θέλησε νὰ ἔλθει καὶ νὰ φοιτήσῃ στὴν Ὁρθόδοξη Πατριαρχικὴ Σχολὴ «Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος ὁ Γ'» στὴ Ναϊρόμπι. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν σπουδῶν του ὁ Πέτρος ἔδειξε τὰ σπάνια πνευ-

ματικά χαρίσματα πού εἶχε. Ἐπιμελής, δὲν ἔχανε ἀκολουθίες πρωί-βράδυ στὴν Πατριαρχικὴ Σχολή. Ταυτόχρονα μελετοῦσε πολὺ καὶ μπόρεσε νὰ μεταφράσῃ στὴν τοπικὴ του διάλεκτο ἓνα ἀριθμὸ ἰ. ἀκολουθιῶν ὅπως τὴν λειτουργία τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τὸ βάπτισμα, τὸν γάμο, ἀκόμα τὸν βίο καὶ τὴν διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτη. Στις 17 Αὐγούστου 2004 τέλεσε τὸ μυστήριό τοῦ γάμου στὴν ἐνορία τῆς φυλῆς του, ἀφιερωμένη στὴν Γέννηση τοῦ Κυρίου. Ὁ Σεβ. κ. Μακάριος στις 2 Ἀπριλίου χειροτόνησε τὸν Πέτρο σὲ διάκονο στὴν Πατριαρχικὴ Σχολή. Τὴν ἐπομένη τὸν χειροτόνησε σὲ πρεσβύτερο στὸν Ἰ. Ν. τῆς Γεννήσεως, ἐκεῖ ἀκριβῶς πού γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε ὁ Πέτρος. Γεγονὸς ἱστορικὸ γιὰ τὴν πορεία τῆς Ὁρθοδοξίας. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀκούστηκε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ στὴν τοπικὴ διάλεκτο τῶν Μασάι ἀφοῦ τώρα λειτουργεῖ ἐκεῖ ἓνας ὀρθόδοξος ἱερέας ὁ πρῶτος πού μεταφέρει αὐτούσιο τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους...

Τιμητικὴ διάκριση στὴν Ἰ. Μ. Πετράκη

Τὴν Πέμπτη 24 Μαρτίου 2005 ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσὸς» μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας βράβευσε τὴν Ἰ. Μ. Πετράκη γιὰ τὴν προσφορά της πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πόλης. Στὴν ὀμιλία του ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς Ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβος Μπιζαούρης ἔκανε ἀναδρομὴ στὴν προσφορά τῆς Μονῆς στὰ Γράμματα πού ἀγνοεῖται ἀπὸ πολλοὺς καὶ ἀναφέρθηκε στοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποῖους ἐκδηλώθηκε αὐτὴ ἢ προσφορά, δηλαδή:

α) Μὲ τὴν προσωπικὴ παιδεία Ἠγουμένων καὶ Ἀδελφῶν της, β) Μὲ τὴν ἴδρυση καὶ συντήρηση σχολείων καὶ γ) Μὲ τὴν δωρεὰν παραχώρηση οἰκοπεδικῶν ἐκτάσεων γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση σχολείων καὶ βιβλιοθηκῶν.

Ἐπίσης μνημόνευσε τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα πού ἔχουν οἰκοδομηθεῖ πάνω σὲ οἰκόπεδα πού ἔχουν προσφερθεῖ ἀπὸ τὴ Μονή, ὅπως:

1. Τὸ 1842 καὶ τὸ 1856, συνολικὰ 8.816 τ. μέτρα παρὰ τὴν ὁδὸ Βασιλίσσης Σοφίας, γιὰ τὴν παλαιὰ Ριζάρειο Σχολή. 2. Τὸ 1859, 5.871 μέτρα παρὰ τὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου, γιὰ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. 3. Τὸ 1867, 2.850 μέτρα παρὰ τὴν ὁδὸ Πατησίων, γιὰ τὸ Πολυτεχνεῖο. 4. Τὸ 1871, 1.000 μέτρα στὸ Μαρούσι, γιὰ Δημοτικὸ Σχολεῖο. 5. Τὸ 1857, 667 μέτρα παρὰ τὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου, γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. 6. Τὸ 1876, 10 στρέμματα πίσω ἀπὸ τὸν «Εὐαγγελισμό», γιὰ τὸ Μαρᾶσειο Διδασκαλεῖο. 7. Τὸ 1881, οἰκόπεδο στὸ Μενίδι, γιὰ Δημοτικὸ Σχολεῖο. 8. Τὸ 1884, 6.145 μέτρα

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

πίσω από τον «Ευαγγελισμό», για την Άγγλική Αρχαιολογική Σχολή. 9. Το 1884, 60 στρέμματα στο Γουδί, για Ίερατική σχολή και οικότροφείο, που ονομάστηκε Γερμανείο Θεολογικό Οικότροφείο. 10. Το 1902, οικόπεδο στη Βάρη, για Δημοτικό Σχολείο. Άλλα και το κτίσμα έγινε με δαπάνες της Μονής. 11. Το 1922, 5.265 μέτρα στους πρόποδες του Λυκαβηττού, για τη Γεννάδιο Βιβλιοθήκη. 12. Το 1924, 90 στρέμματα στη Βουλιαγμένη, για το Όρφανοτροφείο και το σχολείο, που λειτούργησε μέσα σ' αυτό.

Και κατέληξε: Άπό όλα αυτά νομίζω ότι γίνεται σαφές ότι η Ίερά Μονή Άσωμάτων Πετράκη, παράλληλα με τη διαρκή, απ' αρχής μέχρι σήμερα, θρησκευτική διακονία της προς τον λαό του Θεού, αποτέλεσε, ιδιαίτερα στο παρελθόν, που τα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην πόλη μας ήταν ανύ-

παρκτα, και ένα σοβαρό πνευματικό φάρο, ενώ στη διάρκεια του ελεύθερου βίου δεν εφέισθη προσπαθειών, προκειμένου να κάνει ευκολότερο το έργο της εκπαίδευσης των Έλληνοπαίδων. Αυτό έμας, τους νεωτέρους μοναχούς της, μάς γεμίζει και ικανοποίηση και ευθύνη. Μας έπιβάλλει, παρά τις πολλές μας έλλείψεις, παρά τα σφάλματά μας, να προσπαθοῦμε να στεκόμαστε στο ὕψος της αποστολής μας, να μιμούμεθα τους παλαιούς φιλόθεους, φιλοπάτριδες και φιλοπρόδους Πατέρες, και, τηρουμένων των αναλογιών και στο μέτρο του δυνατού, να προσπαθοῦμε να δείχνουμε στους καλοπροαίρετους συναθρώπους μας, ότι ισχύει αυτό, που γράφει ο Άγιος Ίωάννης της Κλίμακος: «Φως μέν μοναχοῖς ἄγγελοι, φως δέ κοσμικοῖς μοναχική πολιτεία».

Ἡ πρεσβυτέρα στην Ένορία και τήν οἰκογένεια

«Ο ρόλος της Πρεσβυτέρας στην Ένορία και τήν οἰκογένεια» ήταν τὸ θέμα που ανέπτυξε με γλαφυρό και έμπεριστατωμένο τρόπο η πρεσβυτέρα Βαρβάρα Καλογεροπούλου-Μεταλληνοῦ στα πλαίσια τῆς Σύναξης Πρεσβυτερῶν που πραγματοποιήσε η Ί. Μ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως στην Κατακόμβη του Ί. Ν. Ευαγγελισμού τῆς Θεοτόκου Εὐόσμου.

Στην ὁμιλία της, ἄφου ἀναφέρθηκε γενικότερα στο ρόλο τῆς γυναίκας κατά τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση και τόνισε πώς «ἡ διαφοροποίηση τῶν φύλων και ἡ διάκριση τῶν λειτουργικῶν ρόλων τους δέν σημαίνει ἀντίθεση ἢ ὑποταγή, ἀλλά ἀλληλοσυμπλήρωση και ἀμοιβαιότητα», ἐπικέντρωσε τὸ λόγο της στο πρόσωπο τῆς Πρεσβυτέρας, παρουσιάζοντας τήν ἐκκλησιολογική του διάσταση.

«Στην Ὁρθοδοξία», ὅπως ὑπογράμμισε, «ἡ πρεσβυτέρα εἶναι οὐσιαστικά δεμένη με τὸν ἱερέα-σύζυγό της, γι' αὐτὸ και τὸ έργο της εἶναι μιὰ συνεχῆς κατάσταση ευθύνης και προσφορᾶς, που ἀρχίζει ἀπὸ τῆ στάση και τήν ἐμφάνισή της στὸν κοινωνικό χῶρο και φθάνει μέχρι τῆ συμμετοχή της στη διακονική ἀποστολή του συζύγου της. Ἡ μετοχή τῆς πρεσβυτέρας στη ζωή του ἱερέως-συζύγου της εἶναι καθολική, ἐκτὸς τῆς χειροτονίας». Αὐτὸ σημαίνει πώς «ἡ παρουσία της κοντὰ στὸν ἱερέα-σύζυγό της εἶναι σταυρός και θυσία. δέν συναγιάζεται μόνο μαζί του, ἀλλά και συμπάσχει και συναγωνίζεται με αὐτόν».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

Ἡ Ἐλευσις τοῦ Παναγίου Πνεύματος

Τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ

Ἡ ἔλευσις καὶ ἔκχυσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἦταν μιὰ παλαιὰ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ. Τὴν θείαν αὐτὴν ὑπόσχεσιν ἀναφέρουν οἱ Προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως π.χ. ὁ Προφῆτης Ἰωὴλ ὁ ὁποῖος γράφει: «Θὰ συμβῆ τοῦτο, λέγει ὁ Θεός, θὰ ἐκχύσω ἀπὸ τὸ Πνεῦμα μου εἰς κάθε ἄνθρωπον καὶ θὰ προφητεύσουν οἱ υἱοὶ σας καὶ αἱ θυγατέρες σας καὶ οἱ νέοι σας θὰ δοῦν ὁράσεις καὶ οἱ γέροντές σας θὰ ὀνειρευθοῦν ὄνειρα ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς δούλους μου καὶ εἰς τὰς δούλας μου κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας θὰ χύσω ἀπὸ τὸ Πνεῦμα μου. Θὰ δώσω σημεῖα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν, αἶμα καὶ φωτιά καὶ καπνώδη ἀτμόν. Ὁ ἥλιος θὰ μεταβληθῆ σὲ σκοτάδι καὶ ἡ σελήνη σὲ αἶμα πρὶν ἔλθῃ ἡ Ἡμέρα Κυρίου, ἡ μεγάλη καὶ ἔνδοξη. Καὶ τότε ὁ καθένας ποῦ θὰ ἐπικαλῆται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου θὰ σωθῆ» (Ἰωὴλ γ' 1-5 & Πράξ. β' 17-22). Μεταξὺ τῶν ἀποχαιρετιστηρίων λόγων τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εὑρίσκεται καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ὑπόσχεσις αὐτὴ διὰ νὰ παρηγορηθοῦν οἱ Ἀπόστολοι καὶ νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἀναγκαῖότητα καὶ χρησιμότητα τοῦ χωρισμοῦ τους ἀπὸ τὸν Διδάσκαλό τους. Εἶπεν ὁ Κύριος: «Εἶναι συμφέρον σας νὰ φύγω. Διότι ἐὰν δὲν φύγω, ὁ Παράκλητος δὲν θὰ ἔλθῃ σὲ σᾶς· ἐνῶ ἐὰν φύγω, θὰ

σᾶς τὸν στείλω» (Ἰωάν. ιστ' 7). Δὲν ἦταν ἡ μοναδικὴ φορὰ κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Κύριός μας ἀνεφέρτετο εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὴν ὑπαινίχθη εἰς τὴν συνομιλίαν Του μετὰ τὴν Σαμαρείτιδα καὶ εἰς τὸ κήρυγμά Του κατὰ «τὴν τελευταίαν ἡμέραν τὴν μεγάλην τῆς ἑορτῆς».

Ὁ Κύριός μας ἐτόνισε εἰς τὸν νυκτερινὸν ἐπισκέπτῃ Του καὶ κρυφὸν μαθητὴν Του Νικόδημον ὅτι, «ἀλήθεια, ἀλήθεια σοῦ λέγω, ἐὰν δὲν γεννηθῆ κανεὶς ἀπὸ νερό καὶ Πνεῦμα, δὲν μπορεῖ νὰ μπῆ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο ποῦ ἔχει γεννηθῆ ἀπὸ τὴν σάρκα εἶναι σάρκα, καὶ ἐκεῖνο ποῦ ἔχει γεννηθῆ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα εἶναι πνεῦμα». Ἐπομένως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο ποῦ θὰ μᾶς δώσῃ τὴν δυνατότητα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Πεντηκοστή, β' μισό 15ου αἰ., Βυζ. Μουσείο Ἀθηνῶν

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἦλθε κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, «τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός», πενήντα ἡμέρες μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δέκα ἡμέρες μετὰ τὴν ἀνοδὸν Του εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀφοῦ ἐκάθησεν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ. Τὰ γεγονότα εἶναι γνωστὰ καὶ περιγράφονται εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν «ἐπληρώθησαν ὅλοι ἀπὸ Ἅγιον Πνεῦμα». Πληρωθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἀπέκτησαν διάφορα χαρί-

σματα καὶ θαυμαστὲς ἰκανότητες ποὺ δὲν κατεῖχαν προηγουμένως. Ἀπέκτησαν γνῶσιν καὶ σοφίαν καὶ κατενόησαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου. Ἐκήρυττον μὲ δύναμιν καὶ παρρησίαν καὶ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν ἀληθινόν. Ἐπετέλουν διάφορα θαύματα. Ἐθεράπευον ἀσθενεῖς. Ἐξεδίωκον δαιμόνια. Ἀνάσταναν νεκρούς. Διὰ τὸ κηρύξουν τόσο στὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ποὺ εἶχε συγκεντρωθεῖ, ὅσο καὶ σὲ λαοὺς τῶν ὁποίων τὴν γλώσσαν (τὴν διάλεκτον) ἀγνοοῦσαν τοὺς ἐδόθη τὸ χάρισμα τῆς γλωσσολαλίας, ἔτσι ὅπως τὸ περιγράφουν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅτι «ἄρχισαν νὰ μιλοῦν ἄλλες γλώσσες καθὼς τὸ Πνεῦμα τοὺς ἔδιδε δύναμιν λόγου». Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἔλαβον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐβαπτίσθησαν εἰς Αὐτὸ σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλία καὶ τὴν ὑπόσχεσι τοῦ Κυρίου.

Μὲ τὸ γεγονὸς αὐτὸ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἅγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς σχετίζονται οἱ λεγόμενοι Πεντηκοστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐκδηλώνουν ζωηρὸ ἐνδιαφέρον καὶ δραστηριότητα κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια προκειμένου νὰ ἀποκτήσουν ὁπαδοὺς καὶ ἐρείσματα εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πιστεύουν καὶ κηρύττουν: «Ἡ “γλωσσολαλία” ἢ τὸ λαλεῖν σὲ ἄγνωστες ἢ ξένες γλώσσες ὅμως δὲν συνέβη μόνο μιὰ φορά τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ἀλλὰ ἡ Γραφή δείχνει τὴν συνέχεια τοῦ χαρίσματος αὐτοῦ, σὰν ἐμπειρία, στὴ ζωὴ τοῦ κάθε πληρωμένου μὲ Πνεῦμα ἅγιο πιστοῦ». «Ὅ,τι συνέβη λοιπὸν τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς μὲ τοὺς Ἀποστόλους, τὸ ἴδιο συνέβη, καὶ πολλὰς ἄλλας φορές». «Ἀποτελεῖ λοιπὸν γεγονὸς ἀναμφισβήτητο ὅτι μὲ τὴν γλωσσολαλία διαπιστώνεται ἡ λήψη καὶ ἡ αὐθεντικότητα τοῦ βαπτίσματος, ἡ ἀψευδὴς βεβαίωση γιὰ τὴν ἐκκλησία ὅτι ὁ πιστὸς ἔχει βαπτιστεῖ μὲ Ἅγιον Πνεῦμα». (Γ. Θ. Δημητριάδη: Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Πεντηκοστῆς στὴν Ἑλλάδα, σελ. 12).

Οἱ Πεντηκοστιανοὶ διατείνονται ὅτι τὸ

«βάπτισμα τοῦ Πνεύματος» καὶ ἡ «γλωσσολαλία» μποροῦν νὰ γίνουν συνεχῆς, ἐπίμονο αἴτημα προσευχῆς, μπροστὰ στὸ ὅποιο ὁ Θεὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀνταποκριθεῖ συμμορφούμενος μὲ τὴν ἀπαίτησι τοῦ πιστοῦ. Ἔτσι ὡς αἰτία τῆς καθόδου τοῦ Ἅγίου Πνεύματος θεωρεῖται ἡ προσευχὴ καὶ τὸ ἄμεσο ἐνδιαφέρον τῶν πιστῶν νὰ ἐμβαθύνουν στὶς πνευματικὲς ἀλήθειες περὶ τοῦ Ἅγίου Πνεύματος.

Σημειώνεται, ὅτι ἡ ἰδιαίτερη ἐρμηνεία ποὺ δίδουν εἰς τὸ γεγονὸς τοῦ «βαπτίσματος τοῦ Ἅγίου Πνεύματος» καὶ τῆς «γλωσσολαλίας» δὲν εἶναι οἱ μόνες διαφορῆς καὶ ἀποκλίσεις ποὺ ἔχουν οἱ Πεντηκοστιανοὶ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξο διδασκαλία. Διαφέρουν καὶ κακοδοξοῦν σὲ βασικὰ σημεῖα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς. Τὸ ρεῦμα τῶν Πεντηκοστιανῶν ξεκίνησε στὴν ἀρχὴ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἀπὸ τὸ Λὸς Ἄντζελες τῶν ΗΠΑ γιὰ νὰ κατακλύσῃ τὸν κόσμον ὁλόκληρο. Ἡ πεντηκοστιανὴ κίνησις ἔχει τὶς ρίζες τῆς εἰς τὸν Μεθοδισμό. Τὸ πρῶτο κῦμα ξεπήδησε τὸ 1905 καὶ τὸ 1920 ἡ κίνησις ἔφθασε εἰς τὴν χώρα μας. Τὴν δεκαετία τοῦ 1960 ἐμφανίσθηκε ἕνα δεύτερο κῦμα πεντηκοστιανῶν, ἡ κίνησις τῶν «Χαρισματικῶν Χριστιανῶν». Στὴν δεκαετία τοῦ 1980 διαμορφώθηκε τὸ τρίτο πεντηκοστιανὸ κῦμα, οἱ «Νεοπεντηκοστιανοί» ἢ «Χριστιανοὶ τοῦ Τρίτου Κύματος». (Περισσότερα στοιχεῖα παρατίθενται εἰς τὸ «Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ὁμάδων» τοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου). Ἡ ἀρχικὴ κοινότητα τῶν πεντηκοστιανῶν διεσπάθη σὲ ἄλλες νεώτερες. Ἔτσι οἱ ὁμάδες αὐτὲς διασπώμενες συνεχῶς καὶ ἀνεξαρτητοποιούμενες ἀπὸ τὶς «μητρικὲς ὁμάδες» ἔχουν δημιουργήσει ἑκατοντάδες ἀνεξαρτήτων κοινοτήτων. Ἐπειδὴ παρατηροῦνται συνεχεῖς μεταβολές καὶ ἀλλαγές δικαιοδοσιῶν, διασπάσεις καὶ μεταπηδήσεις ἀπὸ τὴν μία κοινότητα σὲ ἄλλη εἶναι δύσκολο νὰ προσδιορισθεῖ ἡ ἀκριβὴς ταυτότητα τῶν κοινοτήτων αὐτῶν καὶ οἱ διασυνδέσεις καὶ ἑκάστη μὲ τὶς ἄλλες.

Ἡ ζωοποιὸς παρουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος στὴν Ἐκκλησία

Τῆς κ. Γεωργίας Κουνάβη, θεολόγου,
Ἐπιμελήτριας στὴν Ἑλληνικὴ Πατρολογία

Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, εἶναι Ἐκκλησία τῆς ἁγίας Τριάδας, γιατί «εἶναι ὅλη πεπληρωμένη ἁγίας Τριάδος» (Ὡργένους εἰς τὸν 23ον ψαλμὸν 1, PG 12, 1265). Εἶναι ἀκόμη «Εἰκόνα τῆς ἁγίας Τριάδος» (Περὶ χριστιανικῆς ὁμολογίας, PG 46, 244 C), ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἀλλὰ συγχρόνως εἶναι καὶ Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὅ,τι πραγματοποιεῖται καὶ γίνεται μέσα στὴν Ἐκκλησία, γίνεται «ἐκ τοῦ Πατρὸς, δι' Υἱοῦ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ» (Μ. Ἀθανάσιος).

Ἡ Ἐκκλησία ἐπομένως εἶναι ταυτόχρονα τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, «τοῦ πληροῦντος τὰ πάντα ἐν πᾶσι». Καὶ ὅπως ὁ Χριστός, ποῦ εἶναι ἡ Κεφαλὴ καὶ ὁ Σωτὴρας τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι πάντοτε παρὼν καὶ τὴ ζωοποιεῖ καὶ τὴν οἰκοδομεῖ, ἔτσι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο παρευρίσκεται πάντοτε σ' αὐτὴ καὶ μὲ τὴν ἁγιοπνευματικὴ του χάριτὴ τὴν καλλιεργεῖ καὶ τῆς δίνει ζωὴ. «Ἡ θεία χάρις τοῦ Πνεύματος, ταύτην γεωργεῖ τὴν Ἐκκλησίαν» (Κατὰ ἀνομοίων 12, PG 48, 802, πρβλ. Εἰς τὴν Πεντηκοστὴν 2, PG 50, 467 καὶ PG 52, 806), γράφει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Τὸ ἅγιο Πνεῦμα λοιπόν, τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς ἁγίας Τριάδας, ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ποῦ κατέβηκε στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἔγινε καὶ παραμένει ἀπὸ τότε ἡ ψυχὴ τοῦ θεανθρώπινου αὐτοῦ σώματος. Ἐπομένως ἡ παρουσία τῆς Πεντηκοστῆς στὴν Ἐκκλησία εἶναι συνεχῆς καὶ ἀδιάκοπη, γιατί «ὅπως ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ τῶν πιστῶν, οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς μένει «μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20). Ἔτσι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο «μεθ' ἡμῶν ἐστί, καὶ δυνάμεθα ἀεὶ Πεντηκοστὴν ἐπιτελεῖν» (Ἁγ. Ἰω. Χρυσόστομος, Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν 1, PG 50, 454).

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἀναφέρει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἁγιασθεῖ ἀπὸ τὴ μετοχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐπομένως καὶ οἱ πιστοὶ ποῦ εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, μποροῦν, ἂν τὸ θελήσουν, μὲ τὴ ζωοποιὸ χάριτὴ τοῦ Πνεύματος

νὰ γίνουν μέτοχοι σ' αὐτὴ τὴν ἀγιότητα.

Τὸ ἅγιο Πνεῦμα τελεσιουργεῖ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀγιάζει τοὺς πιστοὺς. Εἶναι ἡ πηγὴ κάθε ἀρετῆς, ἀγιότητος καὶ χάριτος στὴ ζωὴ τῶν πιστῶν. Αὐτὸ προσφέρει τὸν ἁγιασμό στὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος, τῆ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν. Γιατὶ «οὐδέ ἐστὶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῆναι ἄνευ τῆς τοῦ πνεύματος ἐνεργείας» (Ἁγ. Ἰω. Χρυσόστομος, Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν 1, PG 50, 457-458). Καὶ μόνο ἡ ζωοποιὸς χάριτὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος «κατασκευάζει τὴν μυστικὴν ἐκείνην θυσίαν τῆς εὐχαριστίας», καὶ «ἄνευ τῆς παρουσίας του οὐκ ἂν συνέβη τὸ Βάπτισμα... οὐκ ἂν ἱερέας ἐσχήκαμεν (θὰ εἶχαμε)» (Περὶ τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως 8, PG 50, 432. Πρβλ. Περὶ Ἰερωσύνης 3, PG 48, 642), γράφει πάλι ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὅπως λοιπόν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἐκαμε τὴν Παναγία μας ὅλη μυστήριον, ἀφοῦ τελεσιούργησε μέσα της τὴ σύλληψη τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς ἁγίας Τριάδας, ἔτσι καὶ στὴν Ἐκκλησία τελεσιουργεῖ ὅλα τὰ Μυστήρια. Αὐτὸ ἐκφράζουμε καὶ στὸν ὕμνον τῆς ἐορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς. «*Πάντα χορηγεῖ τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιο, βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλιεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας*» (Στιχηρὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς, ἤχος α').

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἀναφέρει, ὅτι καμμιά δωρεὰ δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον χωρὶς τὴν παρουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸ μᾶς χαρίζει «τὸν ἀρραβῶνα τῆς μελλούσης κληρονομίας, τὸ χάρισμα τῆς υἰοθεσίας, τὴν ἀπαρχὴ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, τὴν ζωοποιὸ δύναμι, τὴν πηγὴ τοῦ ἁγιασμοῦ» (Εὐχὴ, Θ. Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου). Καὶ τὸ ἴδιο τὸ πνεῦμα, τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδας, «εἶναι ἁγιασμοῦ γένεσις» (Μεγ. Βασιλείου, περὶ ἁγίου πνεύματος 9, 22. PG 32, 108), καὶ βρίσκεται «πανταχοῦ παρὼν» καὶ μερίζεται «ἀπαθῶς» καὶ μετέχει «ὀλοσχερῶς», ὅπως ἡ ἀκτίνα τοῦ ἡλίου, ποῦ θερμαίνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴ φύση, ποῦ λάμπει στὴ θάλασσα καὶ ζωογονεῖ τὰ πάντα.

Ἡ παρουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος στὸν κόσμον μας εἶναι μιὰ ἐγγύηση καὶ μιὰ βεβαιότητα, ὅτι ὅλα μέσα στὴν Ἐκκλησία «μεταβάλλονται» καὶ «ἀγιάζονται», ὅλα γίνονται «καινὴ κτίσις». Γιατὶ «παντὸς οὗ ἂν ἐφάψηται τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τοῦτο ἡγιάσται καὶ μεταβέβηται». Ἄνθρωποι καὶ πράγματα, ὅλα ὅσα τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἐπισκιάζει, τὰ ἀγιάζει. Καὶ ἔτσι ὁ κόσμος μας ἀπὸ κόσμος φθορᾶς καὶ πτώσεως γίνεται κόσμος ἄφθαρτος, κόσμος χαρᾶς καὶ δοξολογίας. Καὶ ὁ καθαγιασμός τῶν πάντων μέσα στὴν Θ. Λειτουργία ἐκφράζει αὐτὴ τὴν ἀλήθεια (πρβλ. Μυσταγωγικαὶ Κατηχήσεις, Κυρίλλου Ἱεροσολύμων Ε, 7 σ. 194). Ἔτσι ὁ χώρος τοῦ ναοῦ, ὁ χώρος τοῦ κόσμου ἀγιοπνευματοποιεῖται καὶ μεταβάλλεται σὲ λειτουργικὸν χώρο. Καὶ ὅπως ἡ Παναγία ὑπῆρξε «ἡ χώρα τοῦ Ἄχωρήτου», ἔτσι καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος μέσα ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας μεταβάλλεται καὶ αὐτὴ σὲ τόπο «θεοχώρητο», σὲ «τόπο Κυρίου».

Μέσα σ' αὐτὸ τὸν τόπο Κυρίου ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν καθαρὴν καρδιά γίνεται χωρητικὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ γεύεται ἐνδόμυχα καὶ ἐσωτερικὰ τὸ Θεό. «Ἡ γὰρ καθαρὰ καρδιά, τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ὅλη χωρητικὴ, ὅλον καθαρῶς ἐνοπτρίζεται τὸν Θεόν» (Ἀββᾶ Φιλήμωνος, «Λόγος πάνν ὠφέλιμος». Φιλοκαλία τόμ. 13, σ. 249). Ἔτσι σὲ κάθε πιστό, ἀνάλογα μὲ τὴν δεκτικότητά του, κατέρχεται τὸ ἅγιο Πνεῦμα, τὸν ἀγιάζει καὶ μὲ τὶς ζωογόνες ἐνέργειές του τὸν κάνει πνευματοφόρο. Καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος μορφώνεται σύμφωνα μὲ τὸ ἀρχέτυπο, δηλαδὴ μὲ τὸ Χριστό, καὶ γίνεται Χριστοφόρος, καὶ «ὁμοιος Αὐτῷ ἔσται» (Α' Ἰω. 3, 2).

Τὸ ἅγιο Πνεῦμα εἶναι «Θεὸς καὶ Θεοποιοῦν» καὶ οἱ πιστοὶ μὲ τὴν βοήθειά του γίνονται μέτοχοι τῆς θείας φύσεως. Διαμορφώνονται στὴν καινούρια ζωὴ. Ἀποβάλλουν τὴν φθορά. Ξαναγυρίζουν στὸ ἀρχαῖο κάλλος τῆς φύσεώς τους. Ἄναμορφώνουν μέσα τους τὴν θεία εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Ἀπαστρέπτουν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ κληρονομοῦν τὴν ἀφθαρσία. Ὁ παράγοντας τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶναι πάντοτε τελειωτικὸς (Πρβλ. Ἀρχ. Χριστοφόρου Σταυροπούλου, Κοινωνοὶ Θείας Φύσεως, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακοινίας), καὶ παρέχει μιὰ ἐνδοκοσμικὴ ἀγιότητα. «Ἐλθέ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος». Ἀποκαλύπτεται σὲ μᾶς μὲ τὶς θείες δωρεές καὶ τὰ χαρίσματά του, μᾶς προσφέρει τὸ πῦρ τῆς θεότητος, τὴν ἄκτιστην χάριν καὶ τὴν ὄντως ζωὴ.

Γιατὶ «ἅγιω Πνεύματι πᾶσα ψυχὴ ζωοῦται»

(Ἀντίφωνον τῶν ἀναβαθμῶν, ἤχος δ', σελ. 39). Καὶ ὅποιος μπορεῖ νὰ ἀφομοιώσει «τὶς θεοποιούσες φλόγες» τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τότε πραγματικὰ θεώνεται, ἀγιάζεται. Τότε ἡ ἄκτιστη χάρις του ἔχει παραχωρηθεῖ ἀπὸ τὸν Παράκλητο «τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας». Καὶ αὐτὴ ἡ ἄκτιστη χάρις τὸν τελειοποιεῖ καὶ τὸν ἐνσωματώνει στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Καὶ ἐκεῖ μέσα στὴν Ἐκκλησία «Τὸ Πνεῦμα ποτιζόμενοι, τὸν Χριστὸν πίνομεν» (Ἐπιστολὴ πρὸς Σεραπίωνα, PG 26, 573-576), γράφει ὁ Μεγ. Ἀθανάσιος.

Ὁ πιστὸς ποῦ εἶναι φωτισμένος ἀπὸ τὸ φωτισμὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀποκτᾶ σοφία καὶ σύνεση, ἀγάπη, ὑπομονή, πίστη καὶ ταπεινώση καὶ γίνεται μακάριος. Γιατὶ «Ὁ ἔχων τὸ πνεῦμα θὰ ἀποκτήσει σὲ βαθμὸ τέλειον καὶ τὸν λόγον τῆς σοφίας καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ» (Καλαμαρᾶ Μελετ. «Διδύμου τοῦ Τυφλοῦ, Περὶ Ἁγίου Πνεύματος, σελ. 51), ἀναφέρει ὁ Δίδυμος ὁ Τυφλός. Ἔτσι ὁ πιστὸς γεμάτος ἀπὸ τὴν ἀγιοπνευματικὴν χάριν καρποφορεῖ συνέχεια τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποῦ κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλο εἶναι «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. 5, 22-23).

Ὅλες αὐτὲς ὁμως τὶς δωρεές καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ τὰ δεχθεῖ μόνο μέσα στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν χρῆση τῶν Θείων Μυστηρίων. Μέσα στὴν Ἐκκλησία ὁ πιστὸς μπορεῖ ἀδιάκοπα νὰ ὑμνεῖ τὸν «θησαυρὸ τῶν ἀγαθῶν» καὶ «τῆς ζωῆς τὸν χορηγὸ» καὶ νὰ τὸν παρακαλεῖ νὰ πληρώσει τὴν ψυχὴν του καὶ τὸ εἶναι του μὲ τὴν ἀγιοπνευματικὴν του χάριν», ὅπως σημειώνει καὶ ὁ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, στὴ Μυστικὴ του Εὐχὴ πρὸς τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

«Ἐλα, φῶς ἀληθινό.

Ἐλα, ζωὴ αἰώνια.

Ἐλα, κρυμμένο μυστήριον.

Ἐλα, ἀκατανόμαστε θησαυρέ.

Ἐλα, ἀτελείωτη ἀγαλλίαση.

Ἐλα, ἄδυτο φῶς.

Ἐλα, ἀνύψωση τῶν πεσμένων.

Ἐλα, ἀνάσταση τῶν νεκρῶν.

Ἐλα, Μόνε στὸ μόνο.

Ἐλα, ἀναπνοή μου καὶ ζωὴ μου.

Ἐλα, ἡ παρηγοριὰ τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς.

Ἐλα, χαρὰ μου, δόξα μου, ἀτελείωτή μου ἀπόλαυση καὶ γαλήνη».

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ἡ προσδοκία τοῦ Μεσσία

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

«Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν»

Ἄν πολλοὶ θὰ ἦταν διατεθειμένοι νὰ παραδεχθῶν καὶ πιστεύσουν τὸ 1ο ἄρθρο τοῦ «Συμβόλου τῆς Πίστεως» μας ποὺ μιλάει γιὰ ἓνα Θεό, Πατέρα, Παντοκράτορα, τὸ 2ο ἄρθρο, ποὺ μιλάει γιὰ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, πολὺ λιγώτεροι θὰ δεχόντουσαν νὰ τὸ πιστεύσουν. Καὶ τοῦτο γιατί, δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι, ποὺ σὰν τοὺς παλιούς καὶ νεώτερους αἰρετικούς, ἔχουν μιὰ συγκεχυμένη εἰκόνα γιὰ τὸν Κύριο, τὸν δέχονται σὰν μεγάλο μύστη τῆς ἱστορίας, σὰν ἀπαραμίλλο διδάσκαλο τῆς ἀλήθειας, σὰν πρωτομάρτυρα στὸ βωμὸ τῆς ἀγάπης, σὰν κοινωνικὸ ἐπαναστάτη, ἀλλὰ δυσκολεύονται νὰ τὸν παραδεχθῶν ὡς Θεό. Ἔτσι χρειάζεται νὰ ἀφιερῶσουμε μερικές σελίδες γιὰ νὰ παρουσιάσουμε τὸ πρόσωπο, τὴ φύση καὶ τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου μας, ὥστε ὡς ὀρθόδοξοι νὰ γνωρίζουμε καλὰ τί πιστεύουμε καὶ τί διδάσκει ἡ ἀγία Ἐκκλησία μας.

α) Ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱὸς Θεοῦ

Ἄς θυμηθοῦμε τὸ 2ο ἄρθρο τοῦ Συμβόλου μας: *«Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων»*. Βασικὸ στοιχεῖο ποὺ κυριαρχεῖ στὸ ἄρθρο αὐτὸ εἶναι ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενής. Πιο κάτω θὰ γίνεῖ ἐπισήμανση ὅτι εἶναι ἐπίσης *«φῶς ἐκ*

φωτός, Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ». Ὅλα αὐτὰ μᾶς ἀνοίγουν ἓνα μεγάλο κεφάλαιο στὴ Δογματικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ λέγεται *Χριστολογία*. Κανένας πιστὸς δὲν δικαιούται νὰ ἀγνοεῖ βασικὰ σημεῖα τῆς Χριστολογίας, δεδομένου ὅτι γύρω ἀπὸ ἀμφισβητήσεις περὶ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ἀνελίχθησαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες οἱ κυριώτερες αἱρέσεις τῆς ἱστορίας. Ὁ Hegel εἶπεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ κλειδί τῆς ἱστορίας, θέλοντας νὰ τονίσει ὅτι χωρὶς τὸ Χριστὸ ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου εἶναι ἀνεξήγητη. Ὁλος ὁ κόσμος καὶ ἡ ἱστορία του πλέκεται γύρω ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστόν. Πρὶν γεννηθῆ ὡς ἄνθρωπος στὴ γῆ καὶ κατόπιν αὐτὸς βρίσκεται στὸ ἐπίκεντρό της.

β) Παγκόσμια προσδοκία

Τὸν ἀνέμενε ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα ὡς Μεσσία ποὺ θὰ ἔφερνε τὴ σωτηρία. Βαρεῖα ἡ κληρονομία τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδάμ, φθορὰ καὶ θάνατος τὸ τίμημα τῆς ἀμαρτίας. Μιὰ νέα ρίζα, ἓνας νέος γενάρχης ἐχρειάζετο γιὰ νὰ χαρίσει στὴν ἀνθρωπότητα ὅλη, ἔμψυχη καὶ ἄψυχη, νέα πνοή, νέες δυνατότητες. Σὰν τὸν κουρασμένο ὄδοιπόρο στὴν ἔρημο τῆς ζωῆς ἔμοιαζε ἡ ἀνθρωπότητα ὅλη στὰ προχριστιανικὰ χρόνια. Ἡ νοσταλγία τῆς λύτρωσης ἦταν φανερὴ σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις της. Ὁ Ἰσραὴλ ἀνέμενε τὸ «σπέρμα τῆς γυναικός», ὅπως τὸ εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τὴν ὥρα τῆς ἐξο-

ρίας του Ἀδάμ. Σὲ 300 περίπου ἀνέρχονται οἱ μεσσιανικὲς προφητεῖες τῆς Π. Διαθήκης. Καὶ οἱ προφητεῖες αὐτές, παρὰ τὴ συσκότιση πού τις χαρακτηρίζει, προσφέρουν τὴ βάση γιὰ τὸν ὑπολογισμό τοῦ χρόνου πού θὰ ἔφθανε στὴ γῆ ὁ Μεσσίας. Θὰ ἀναφέρω μερικὲς τέτοιες χαρακτηριστικὲς προφητεῖες γιὰ νὰ δειχθεῖ ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν ὁ προσδοκώμενος Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου: α) Στὸ Γεν. μθ' διαβάζουμε: «Τὸ σκῆπτρο δὲν θὰ ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὸν Ἰούδα, μέχρις ὅτου ἐμφανισθεῖ Ἐκεῖνος εἰς ὃν ἀνήκει. Σ' αὐτὸν θὰ ὑπακούουν ὅλοι οἱ λαοί». Ἐδῶ μιλάει γιὰ τὴν κατάργηση τῆς βασιλείας στὸν Ἰσραὴλ μόλις ἔλθει ὁ Μεσσίας. Πράγματι, τελευταῖος βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ἦταν ὁ

Ἡρώδης, στὰ χρόνια τοῦ Κυρίου. β) Στὸ Δανιήλ β' διαβάζουμε πὼς μιὰ πέτρα ἔσπασε τὸ ὄμορφο ἄγαλμα. Ἡ πέτρα συμβολίζει τὸν ἐρχόμενον καὶ τὸ ἄγαλμα μὲ τὶς 4 μορφές τις μεγάλες αὐτοκρατορίες πού προηγήθησαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτές εἶναι ἡ Βαβυλωνιακὴ, ἡ Μηδική, ἡ Περσικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ. Ἡ προφητεία αὐτὴ γράφτηκε τὸ 160 π.Χ. γ) Μιὰ τρίτη προφητεία ἔχει ἐκπλη-

κτικὴ ἀκρίβεια. Ἀναφέρεται στὸ Δανιήλ θ' καὶ γράφει: «ἑβδομήντα ἑβδομάδες ὀρίσθησαν γιὰ τὸ λαὸ καὶ τὴν ἅγια πόλη, γιὰ νὰ παύσει ἡ ἀδικία καὶ νὰ ξεπλυθεῖ τὸ κακὸ καὶ νὰ χρισθεῖ ὁ Ἅγιος τῶν ἀγίων». Ἡ καθὲ ἑβδομάδα ἐδῶ ὑπολογίζεται σὲ 7 χρόνια. Ἐπομένως 70 ἑβδομάδες σημαίνει 70 7ετίες ἤτοι 490 χρόνια. Στὴν ἀρχὴ τοῦ ὑπολογισμοῦ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἡ ἔκδοση τοῦ διατάγματος γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς Ἱερουσαλήμ πού ἔγινε τὸ 458 π.Χ. Οἱ Ἑσσαῖοι ἄρχιζαν τὸν ὑπολογισμό ἀπὸ τὸ τέλος τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας δηλ. τὸ 516 π.Χ.

γ) Καὶ ἄλλες μαρτυρίες

Ἄλλὰ καὶ ἄλλα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη μιλοῦν γιὰ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσίου. Ἀναφέρω μερικὰ, ὅπως π.χ. τὴ Διαθήκη μεταξὺ Θεοῦ καὶ Νῶε, τὴ Διαθήκη μεταξὺ Θεοῦ καὶ Ἀβραάμ, ὅτι ἡ στεῖρα θὰ γεννήσει υἱὸν γενάρχη πολλῶν ἐθνῶν. Ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ. Τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς γιὰ τὸ ὁποῖο μίλησε ὁ Θεὸς στοὺς πρωτοπλάστους θὰ εἶναι καὶ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἰακώβ. Αὐτῶν ὁ ἀπόγονος θὰ ἐνώ-

Ἐμμανουήλ Λαμπάρδου, Χριστός, ἀρχές 17ου αἰ.
Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν

σει ως ἄλλη κλίμαξ οὐρανὸ καὶ γῆ. Ἡ ἄλλη προφητεία εἶναι τοῦ Ἡσαΐου 11, 1-2. Ἐκ τῆς ρίζας τοῦ Ἰησοῦ θὰ φυτρῶσει κλωνάρι καὶ θὰ ἐπαναπαυθεῖ ἐκεῖ πνεῦμα Θεοῦ, σοφίας, συνέσεως, θελήσεως καὶ ἰσχύος. Ὁ Ἄπ. Παῦλος βεβαιώνει ὅτι ἡ προφητεία αὐτὴ ἐξεπληρώθη στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. ιε' 8-12). Ὁ ἴδιος Ἡσαΐας μιλεῖ γιὰ τὰ παθήματα τοῦ Μεσσία: «*Οὗτος ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν...*». Ὁ Φίλιππος ἐξηγεῖ στὸν Αἰθίοπα ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Πράξ. η' 31-35). Καὶ ὁ Μιχαίας προφητεύει ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ γεννηθεῖ στὴ Βηθλεέμ καὶ ἡ ἀρχὴ του θὰ ἀνάγεται πρὶν ἀπὸ τὴ Δημιουργία τοῦ κόσμου. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος βεβαιώνει ὅτι ἡ προφητεία αὐτὴ ἐφαρμόσθη στὸν Ἰησοῦν (Ματθ. β' 6). Ἐπίσης τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς θὰ εἶναι, κατὰ τοὺς προφῆτες, Θεὸς ἰσχυρὸς (Ἡσαΐας θ' 6). Ὡς υἱὸς ἀνθρώπου δηλ. θεάνθρωπος (Δανιήλ ζ' 13) κ.λπ.

Ἄλλὰ καὶ ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος ἀνέμενε τὸν Μεσσία. Ὑπῆρξε «προσδοκία ἐθνῶν». Οἱ ἀρχαῖοι Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες μίλησαν γι' αὐτόν. Ὁ Τάκιτος στὶς «Ἱστορίες» του λέγει ὅτι στὴν ἐξουσία θὰ ἔλθει ἡ Ἀνατολή. Καὶ οἱ Ἕλληνες μὲ μύθους, ὅπως τοῦ Περσέως, τοῦ Ἡρακλῆ, τοῦ Προμηθέα ἐφώτιζαν τὸν ἔρχομό τοῦ Μεσσία. Ὁλόκληρη ἡ προχριστιανικὴ γραμματεία εἶναι γεμάτη ἀπὸ χρησμούς καὶ ἀναφορὲς στὸ πρόσωπο τοῦ λυτρωτοῦ ποῦ ἔρχεται. Καὶ οἱ ἀρχαῖες θρησκείες τῶν Κινέζων, τῶν Ἰνδῶν κ.ἄ. προσφέρουν τέτοιες ἀναφορὲς.

Ὁλος ὁ κόσμος ὠρίμαζε μέσα του τὴν ἰδέα τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν στοχαστῶν του, γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ ἔλθει στὸν κόσμο κάποιος ποῦ θὰ ἔφερνε τὴ σωτηρία. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ φράση τοῦ Σωκράτη πρὸς τοὺς δικαστές του «*Καθεύδοντες δια-*

τελοῦτε ἂν εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐπιπέμψιει ἄλλον τινα κηδόμενος ὑμῶν». Δηλ. θὰ παραμένετε στὸ σκοτάδι, ἂν ὁ Θεὸς ἀπὸ μέριμνα γιὰ σᾶς δὲν ἐφρόντιζε νὰ σᾶς στείλει κάποιον ἄλλο γιὰ νὰ σᾶς ὁδηγήσει καὶ φωτίσει.

δ) Ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου

Καὶ αὐτὸς ὁ προσδοκώμενος ἐφάνη. Γεννήθηκε ὡς ἄνθρωπος στὴν ταπεινὴ Βηθλεέμ καὶ ἔζησε στὴ γῆ γιὰ λίγα χρόνια. Ἐγενε «*πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς*», κατὰ τὸν Ἄπ. Παῦλον (Ρωμ. δ, 29) καὶ πῆρε τὴ θέση τοῦ παλιοῦ Ἀδάμ, ἔγενε δηλ. «*ἔσχατος Ἀδάμ*» (Α' Κορ. ιε' 45). Ὁ παλιὸς Ἀδάμ ἔφερε τὴν καταστροφή σὲ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Κανείς δὲν μποροῦσε νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὴ φοβερὴ συνέπειά της. Ἡ κληρονομικὴ μεταβίβαση τῶν ἐπιπτώσεων τῆς πτώσεως ἐβάρυνε ὅλους. Αὐτὸς ποῦ ἦλθε, ὡς ἕνας νέος Ἀδάμ, ἐπῆρε ἐπάνω του τὰ κρίματα τοῦ κόσμου καὶ μᾶς ἐχάρισε ὅτι εἴχαμε ἀπόλυτη ἀνάγκη, δηλ. τὴ λύτρωση, τὴ δυνατότητα τῆς θέωσης. Ἐτσι ὅπως ἐξ αἰτίας τοῦ πρώτου Ἀδάμ ἐπάθαμε πανωλεθρία ὅλοι μας, ἔτσι καὶ τώρα χάριν τοῦ νέου Ἀδάμ σωζόμαστε ὅλοι μας. Τὸν κάθε ἄνθρωπο τὸν σώζει ἐφεξῆς ἡ καταγωγή του ἐκ τοῦ νέου Ἀδάμ, γιὰ αὐτὸς πλέον εἶναι «*ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕνα καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας*».

Αὐτὸς ὁ Μεσσίας τοῦ Ἰσραήλ, ὁ προσδοκώμενος τῶν ἐθνῶν, αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς παναγίας Τριάδος, ὁ σωτήρας καὶ λυτρωτὴς ὅλου τοῦ κόσμου. Θὰ συνεχίσουμε ὅμως γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου, ἐπειδὴ σ' αὐτὸ ἐπικεντρώνεται ὅλη ἡ πίστη μας καὶ χρειάζεται νὰ γνωρίζουμε τὴ συνόλη περὶ αὐτοῦ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ἡ εὐαισθητοποίηση σέ θέματα ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς

Τῶν κ. Α. Μ. Σταυροπούλου, Καθηγητοῦ καὶ
Στέφανου Χρ. Κουμαροπούλου, Δρ. Θ.

Τὸ Γραφεῖο Συμβουλευτικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς παράλληλα μὲ τὴν παροχὴ ψυχολογικῆς ὑποστήριξης ὀργάνωσε καὶ δύο φορές στὸ παρελθὸν σεμινάρια εὐαισθητοποίησης σέ θέματα ψυχικῆς υἰγείας. Καὶ τὶς δύο φορές ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Καθηγητοῦ Α. Μ. Σταυροπούλου καὶ σέ συνεργασία μὲ τὸν π. Ἀδαμάντιο Αὐγουστίδη, Ψυχίατρο καὶ Λέκτορα σήμερα τοῦ Τμήματος Θεολογίας.

Ἕνα Πρόγραμμα κατάρτισης

Τὸ ἐγχείρημα στὸ ὁποῖο ἀναφερόμαστε ἐδῶ ἔγινε μὲ τὴν ἐποπτεία τοῦ Ὑπευθύνου τοῦ Γραφείου Συμβουλευτικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Καθηγητοῦ Ἀλεξάνδρου Σταυροπούλου καὶ σέ συνεργασία μὲ τὸν συνυπογράφοινα Δρ. Θεολογίας εἰδικευμένο σέ θέματα τῆς Συμβουλευτικῆς. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ πραγματοποιήθηκε στὰ πλαίσια τοῦ ὑποχρεωτικοῦ μαθήματος τῆς «Συμβουλευτικῆς Ποιμαντικῆς καὶ Ἐξομολογητικῆς». Ἀπευθυνόταν στοὺς φοιτητὲς τοῦ Ζ' ἐξαμήνου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας. Ὁ χρόνος πραγματοποίησης ἦταν τὸ χειμερινὸ ἐξάμηνο τοῦ 2003-4, δηλαδή ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2003 ἕως τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2004.

Στόχος τῆς προσπάθειας αὐτῆς ἦταν ἀρχικὰ ἡ εὐαισθητοποίηση τῶν φοιτητῶν σέ θέματα ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς. Ἐπιπλέον ὅμως μὲ τὴν ἐκμάθηση καὶ ἀφομοίωση τῶν δεξιοτήτων συμβουλευτικῆς ἐπιδιώχθηκε ἡ ἀσκησὴ τους σέ συνομηλικούς τους, συμφοιτητὲς καὶ φίλους. Μέσα ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία καὶ τὴ συμβουλευτικὴ ἀρωγὴ πρὸς τοὺς ὁμηλικούς τους δοκιμάστηκαν ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς συμμετέχοντες στὴν πράξη, ὅσα θεωρητικὰ καὶ μέσα ἀπὸ τὸ παιχνιδι ρόλων ἀφομοιώθηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τῶν μαθημάτων. Στὴ συνέχεια διορθώθηκαν ἢ ἐπιδοκιμάστηκαν καὶ ἐμπεδώθηκαν οἱ σωστὲς ἐπικοινωνιακὲς τακτικὲς ποὺ ἀκο-

λουθήθηκαν καθὼς καὶ ἐπισημάνθηκαν θετικὲς καὶ ἀρνητικὲς προσεγγίσεις στὸν τρόπο τῆς συμβουλευτικῆς. Ὁ ἀπώτερος στόχος τοῦ πιλοτικοῦ αὐτοῦ προγράμματος ἦταν νὰ ἐφοδιαστοῦν οἱ μελλοντικοὶ θεολόγοι, εἴτε ὡς καθηγητὲς εἴτε ὡς ἱερεῖς-ποιμαντικοὶ σύμβουλοι, μὲ δεξιότητες ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς προκειμένου νὰ τὶς ἀσκήσουν στὸν ἐπαγγελματικὸ τους χῶρο.

Τὸ πρόγραμμα ἀρχικὰ παρουσιάστηκε στὸ σύνολο τῶν παρακολουθούτων τὸ μάθημα τῆς Συμβουλευτικῆς Ποιμαντικῆς, ὑποχρεωτικοῦ μαθήματος τοῦ Ζ' ἐξαμήνου. Ἀπὸ αὐτοὺς μιὰ μικρότερη ὁμάδα περίπου 70 ἀτόμων συμμετείχε τακτικὰ στὴ διδασκαλία καὶ τὶς ἀσκήσεις μέσα στὴν αἴθουσα διδασκαλίας. Ἡ ἐκμάθηση τῶν δεξιοτήτων ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς διήρκεσε περίπου 10 ἐβδομάδες. Πρέπει νὰ ποῦμε ἐξαρχῆς ὅτι στὴν ἐκπαίδευση αὐτῆ τῶν δεξιοτήτων προτιμήθηκε τὸ μοντέλο τῆς μικροσυμβουλευτικῆς, ποὺ προτείνεται ἀπὸ τὸν Ivey καὶ τοὺς συνεργάτες του (A.E. Ivey, N.B. Gluckstern, M. Bradford Ivey *Συμβουλευτικὴ μέθοδος πρακτικῆς προσέγγισης*, μετάφρ.-ἐπιμέλεια Μ. Μαλικιώση-Λοῖζου, Ἐκδ. Ἑλληνικὰ Γράμματα, Ἀθήνα 1996, σ. 189). Λόγω τοῦ περιορισμένου τῆς διάρκειας τῶν μαθημάτων ἀλλὰ καὶ τοῦ μελλοντικοῦ τους ρόλου ὡς ἐκπαιδευτικῶν θεολόγων, ἄρα ὡς ἐνδιάμεσων συμβούλων ἢ ὡς ἱερέων, δὲν ἐπιδιώχθηκε παρὰ μόνο ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἐξάσκηση στὶς δεξιότητες ἐπικοινωνίας καὶ ὄχι στὶς δεξιότητες ἐπιρροῆς (ποὺ ἀφοροῦν περισσότερο τοὺς ἐπαγγελματίες συμβούλους ἢ ψυχολόγους).

Ὅσον ἀφορᾷ τώρα στὸ περιεχόμενο αὐτῶν τῶν μαθημάτων εὐαισθητοποίησης σέ κάθε συνάντηση ἐπιδιώχθηκε ἡ ἀνάλυση μιᾶς δεξιότητος ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς. Ἡ διαδικασία αὐτὴ συνοδεύεταν πάντα μὲ πα-

Οικοδόμηση μιᾶς ἄρμονικῆς σχέσης

ραδείγματα ἀπὸ συμβουλευτικούς διαλόγους. Ἡ παρουσίαση γινόταν μὲ ἀνάγνωση (καὶ παρακολούθηση ἀπὸ ὀπτικοποιητὴ) ἀπομαγνητοφωνημένων διαλόγων. Στὸ τέλος ἀκολουθοῦσε πρακτικὴ ἄσκηση μέσα στὴν αἴθουσα, σὲ ὁμάδες τῶν τριῶν, στὶς μέχρι τότε διδασχθεῖσες δεξιότητες. Στὶς μικρὲς αὐτὲς ὁμάδες καλοῦνταν ὁ κάθε φοιτητὴς/τρια νὰ παίξει διαδοχικὰ τὸ ρόλο τοῦ συμβούλου, τοῦ συμβουλευόμενου καὶ τοῦ παρατηρητῆ. Στὸ τέλος γινόταν ἀξιολόγηση ὅλων τῶν διαλόγων μὲ τὸν διδάσκοντα, ὁ ὁποῖος ἐνίσχυε τοὺς φοιτητὲς πρὸς τὴν αὐτοαξιολόγηση ἢ παρενέβαινε βοηθητικὰ πρὸς τὴν ἐπίλυση κάποιων δυσκολιῶν ἢ ἀποριῶν. Κάποιες φορές στὰ τελευταῖα μαθήματα (ποὺ εἶχε ὀλοκληρωθεῖ ἡ παρουσίαση τῶν βασικῶν δεξιοτήτων) εἶχαμε καὶ τὴν παρακολούθηση βιντεοκασέτας ἢ καὶ τὴν ἀκρόαση κασέτας μὲ συμβουλευτικούς διαλόγους, ποὺ εἶχαν ἐπιμεληθεῖ οἱ ἴδιοι οἱ συμμετέχοντες φοιτητὲς.

Ἡ ἐμπέδωση τῶν δεξιοτήτων

Μετὰ τὰ μέσα Δεκεμβρίου δόθηκε στους φοιτητὲς ἕνα τρισέλιδο φυλλάδιο βοηθητικὸ γιὰ τὴν περαιτέρω ἐμπέδωση τῶν κυριωτέρων δεξιοτήτων ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς. Σκοπὸς τοῦ φυλλαδίου αὐτοῦ ἦταν νὰ βοηθήσει τοὺς συμμετέχοντες νὰ δοκιμάσουν τὴν ἐφαρμογὴ ὅσων διδάχθηκαν καὶ βίωσαν σὲ ἕναν δικό τους συμβουλευτικὸ διάλογο μὲ κάποιον γνωστό τους. Γι' αὐτό, τὸ φυλλάδιο εἶχε ὡς τίτλο:

Συμβουλευτικοὶ Ποιμαντικοὶ Διάλογοι σὲ προβλήματα τῆς καθημερινότητας.

Στὸ πρῶτο μέρος αὐτοῦ τοῦ βοηθητικοῦ φυλλαδίου ἀναλύονται «Τὰ σημεῖα ποὺ πρέπει νὰ προσεχθοῦν σὲ ἕνα συμβουλευτικὸ διάλογο». Ὡς τέτοια προτείνονται ἀρχικὰ ἡ συμπεριφορὰ ἐνσυναίσθητης προσεκτικῆς παρακολούθησης, ἡ ὀπτικὴ ἐπαφή, ἡ σωματικὴ γλῶσσα, τὸ φωνητικὸ ὕφος, ἡ λεκτικὴ ἀκολουθία. Στὴ συνέχεια δίνονται ὁδηγίες γιὰ τὸν ὀρθὸ τρόπο ὑποβολῆς τῶν ἐρωτήσεων, γιὰ τὴν ἔκφραση τῶν στοιχειωδῶν ἐνθαρρύνσεων, τῆς παράφρασης, τῆς περίληψης ὡς ἀπαραίτητων στοιχείων ποὺ πρέπει νὰ προσεχθοῦν σὲ ἕνα συμβουλευτικὸ διάλογο.

Στὸ δεύτερο μέρος ἔχει διατυπωθεῖ μιὰ πρόταση 5 βασικῶν σταδίων γιὰ ἕνα συμβουλευτικὸ ποιμαντικὸ διάλογο. Στὸ πρῶτο στάδιο ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία-οικοδόμηση μιᾶς ἄρμονικῆς σχέσης, μὲσω μιᾶς στάσης φιλοξενίας (ὅπως θὰ ἔλεγε ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ συμβουλευτικὴ παράδοση) ἢ στάσεως ὑποδοχῆς (ὅπως θὰ τὴν ὀνόμαζε ὁ Rogers, ἐκπρόσωπος τῆς οὐμανιστικῆς ψυχολογίας). Ἀκολουθεῖ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ προβλήματος καὶ ἡ ἀνίχνευση τῶν προσόντων τοῦ συμβουλευόμενου. Στὰ ἐπόμενα δύο στάδια ἀνιχνεύεται ὁ καθορισμὸς τῆς ἰδανικῆς ἔκβασης καὶ ἐπιχειρεῖται ἡ διερεύνηση τῶν ἐναλλακτικῶν λύσεων τοῦ προβλήματος. Στὴν περίπτωση μιᾶς συμβουλευτικῆς θεολογικῆς κατεύθυνσης πρέπει τὸ ἐπιδιωκόμενο ἰδανικὸ ἀποτέλεσμα καὶ οἱ ἐναλλακτικὲς λύσεις νὰ συμφωνοῦν ἢ τουλάχιστον νὰ μὴν ἔρχονται σὲ σύγκρουση μὲ τὴν Πρόταση ζωῆς τῆς Πίστεώς μας. Ἀποφεύγοντας τὴ χειραγώγηση –ποὺ στερεῖ τὶς ἐπιλογές, τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν εὐθύνη ἀπὸ τοὺς συμβουλευόμενους– ὁ σύμβουλος θὰ προτείνει ἕναν ὀλοκληρωμένο τρόπο ζωῆς, ὅπως αὐτὸν ποὺ βιώνεται στὴν ὀρθόδοξη πνευματικὴ ὄραση. Ὁ τρόπος αὐτὸς ζωῆς ἔχει σχέση μὲ μιὰ ὑγιὴ θρησκευτικὴ μακριὰ ἀπὸ φαινόμενα φανατισμοῦ, θρησκευομανίας ἢ ἄλλων νοσηρῶν φαινομένων.

Τὸ τελευταῖο στάδιο –ποὺ προτείνεται– ἀλλὰ καὶ τὸ πιὸ λεπτὸ σημεῖο τοῦ συμβουλευτικοῦ αὐτοῦ διαλόγου εἶναι ἡ βιοκαλικὴ μεταμόρφωση τοῦ συμβουλευόμενου (Α.Μ. Σταυρόπουλου, *Συμβουλευτικὴ Ποιμαντικὴ καὶ Ἐξομολογητικὴ*, Διδακτικὲς σημειώσεις, Ἀθήνα 2003, σ. 25.

Ἐπίσης τοῦ ἰδίου, *Ὁ φιλοκαλικὸς ἄνθρωπος: Μία ὀρθόδοξη πρόταση ζωῆς*, Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. Κοινωνία τεύχος 2 Ἀπριλίου-Ἰουνίου 1999, σ. 141-151.) Μὲ τὸν ὄρο αὐτὸ ἐννοεῖται ἡ ἀλλαγὴ σκέψεων, γνωσιῶν (ἢ ἡ διόρθωση λογισμῶν ὅπως λέγονται στὴ θεολογικὴ γλῶσσα), συναισθημάτων καὶ ἐνεργειῶν, μὲ ἓνα λόγο ἢ γνωσιακὴ ἀναδόμηση. Ἡ μεταμόρφωση αὐτὴ γίνεται μὲ τὴν ἀβίαστη υἰοθέτηση ἐκ μέρους τοῦ συμβουλευομένου ἐνὸς δημιουργικοῦ μοντέλου ἐπίλυσης τοῦ προβλήματός του. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι μιὰ συμβουλευτικὴ θεολογικὴ ἀντιμετώπιση ὀφείλει νὰ σεβασθεῖ τὶς διαφορετικὲς θρησκευτικὲς καὶ κοσμοθεωριακὲς τοποθετήσεις ἐνὸς ὁποιοῦδήποτε συμβουλευομένου. Νὰ ἐπιδείξει δηλαδὴ πολιτιστικὴ ἐνσυναίσθηση ἀπέναντι στὸν ἀγνωστικιστὴ, ἄθεο, ἀλλόδοξο ἢ ἀλλόθρησκο συμβουλευόμενον, ποῦ θὰ ἐπιζητήσει τὴ συμβουλευτικὴ ἀρωγὴ ἐνὸς θεολόγου ἢ ἐνὸς κληρικοῦ. Οὔτε νὰ τὸν ἀπορρίψει οὔτε νὰ ἐπιχειρήσει ἓνα εἶδος προσηλυτισμοῦ του.

Ἡ πρακτικὴ ἀσκηση

Στὸ τρίτο μέρος αὐτοῦ τοῦ φυλλαδίου ζητεῖται ἡ ἐξάσκηση τῶν φοιτητῶν στὶς δεξιότητες γιὰ νὰ διαπιστωθεῖ, ἀπὸ τοὺς διδάσκοντες τὸ μάθημα, κατὰ πόσο μπόρεσαν οἱ φοιτητὲς νὰ ἐμπεδώσουν τὶς βασικὲς δεξιότητες ἐπικοινωνίας καὶ συμβουλευτικῆς. Τριάντα φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες (λαμβάνοντας ὑπόψη ὅλα τὰ προηγούμενα) ἀνέλαβαν νὰ πραγματοποιήσουν ἓνα συμβουλευτικὸ διάλογο 7-10 λεπτῶν τῆς ὥρας. Στὸ διάλογο προσπάθησαν νὰ ἐφαρμόσουν ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερες δεξιότητες ἐπικοινωνίας καὶ τὰ βασικὰ στάδια ποῦ προαναφέρθηκαν. Οἱ διάλογοί τους καταγράφηκαν σὲ κασετόφωνο. Οἱ περισσότεροι διάλογοι ἔγιναν μὲ κάποιον γνωστὸ (τὶς περισσότερες φορές συνομήλικο) συμφοιτητὴ ἢ φίλο.

Κατόπιν ὁ διάλογος ἀπομαγνητοφωνήθηκε καὶ γράφτηκε μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε οἱ μονοὶ ἀριθμοὶ νὰ παραπέμπουν σὲ ἐρωτήσεις-παρεμβάσεις τοῦ συμβούλου καὶ οἱ ζυγοὶ σὲ ἀπαντήσεις-ἀντιδράσεις τοῦ συμβουλευομένου. Ἐπειτα συμπληρώθηκε ὁ πίνακας αὐτοαξιολόγησης (μόνο μὲ ἀριθμούς). Τέλος σὲ ἓνα κείμενο 100-150 λέξεων οἱ φοιτητὲς/τριες ποῦ πῆραν μέρος διατύπωσαν «τὴν προσωπικὴ

Συμβουλευτικὸς διάλογος ὑπὸ... παρατήρηση

(τους) αὐτοαξιολόγηση». Ἡ αὐτοαξιολόγηση ἀφοροῦσε στὸν διάλογο καὶ στὴν ἐμπειρία ποῦ εἶχαν ἀπὸ τὴν προσπάθειά τους νὰ ἐφαρμόσουν τὶς δεξιότητες καὶ τὴν πρόταση τῶν 5 σταδίων. Τὰ ἀπομαγνητοφωνημένα κείμενα μὲ τὸν πίνακα, τὴν αὐτοαξιολόγηση καὶ τὴν κασέτα παραδόθηκαν πρὶν λάβουν μέρος στὶς ἐξετάσεις καὶ ἀξιολογήθηκαν ἀπὸ τοὺς διδάσκοντες. Μερικὰ δείγματα αὐτῆς τῆς ἐργασίας τῶν φοιτητῶν παρουσιάστηκαν καὶ στὰ πλαίσια τῶν μαθημάτων αὐτῶν εὐαισθητοποίησης, ἀξιολογήθηκαν καὶ συζητήθηκαν μὲ τοὺς 70 φοιτητὲς, ποῦ συμμετεῖχαν στὴ διδασκαλία καὶ ἀσκηση μέσα στὴν αἴθουσα. Ἡ συνεργασία μὲ τοὺς φοιτητὲς καὶ τὸ ἐπίπεδο τῶν 30 ἐργασιῶν, ποῦ ἔγιναν στὰ πλαίσια αὐτοῦ τοῦ προγράμματος εὐαισθητοποίησης, ἦταν ἀπὸ πάρα πολὺ καλὸ μέχρι ἄριστο.

Ἡ εὐμενὴς ὑποδοχὴ ποῦ ἔτυχαν τὰ μαθήματα εὐαισθητοποίησης ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν ἐπισημαίνουν τὴν ἀνάγκη γιὰ συνέχιση καὶ διεύρυνση τοῦ προγράμματος στὸ μέλλον. Ταυτόχρονα εἶναι ἀνάγκη ἐπέκτασης αὐτῶν τῶν προγραμμάτων εὐαισθητοποίησης τόσο στοὺς ἐν ἐνεργείᾳ θεολόγους καθηγητὲς ὅσο καὶ στοὺς ἐν ἐνεργείᾳ κληρικοὺς. Πιστεύουμε ὅτι ἡ ἐργασία ποῦ ἐπιτελέστηκε μέσα ἀπὸ τὸ παραπάνω ἐγχείρημα εὐαισθητοποίησης συνδύασε τὴν τριπλὴ δραστηριοποίηση ἐνὸς συγχρόνου Πανεπιστημίου, ποῦ ἀσκεῖται στὴν ἔρευνα, στὴ διδασκαλία καὶ στὶς ἐφαρμογὲς καὶ εἶναι ἀνοικτὸ στὴν κοινωνία καὶ στὶς ἀνάγκες τῆς.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ

Τὸ ζήτημα τῆς λειτουργικῆς ἀπραξίας τῶν λαϊκῶν φέρνει ἐνώπιόν μας καὶ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως κληρικοῦ καὶ πιστοῦ κατὰ τὴ Λατρεία. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἀπολύτως βουβὸ ἐκκλησίασμα, ὁ λειτουργὸς βρίσκεται σὲ μιὰ διαρκῆ ὁμιλία καὶ κίνηση. Καὶ μόνο αὐτὸς ὁ ἔντονος διαχωρισμὸς ὀφείλει νὰ μᾶς ὑποψιάσει ὅτι «*κάτι δὲν πάει καλά*» στὸ σημερινὸ τρόπο πού λειτουργοῦμε.

Βέβαια ἐπικαλούμαστε ὡς ἄλλοθι τὸ γεγονός ὅτι ὁ λαὸς ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν ψάλτη. Κατὰ τὴ γνώμη μου αὐτὴ ἡ ἀντιπροσωπεία ἀποξενώνει ἀκόμη περισσότερο τὸν λαὸ ἀπὸ τὴ Λατρεία καὶ τὸ νόημά της, ἀφοῦ τοῦ δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση ὅτι μὲ τὸν Θεὸ μπορεῖ νὰ κοινωνήσῃ μόνο *μέσω μεσαζόντων*. Ταυτόχρονα ἐφοδιάζει καὶ τοὺς ψάλτες μας μὲ τὴν αὐταπάτη πὼς ἡ σημερινὴ κατάσταση τῶν πραγμάτων εἶναι ἡ φυσιολογικὴ, ὅτι δικαιωματικὰ ἐπιτελοῦν τὸ ἔργο τους.

Οὐδεὶς ψάλτης σήμερα διατηρεῖ τὴν ἐπίγνωση ὅτι ἀποτελεῖ λύση ἀνάγκης ἢ ὁποία προέκυψε μετὰ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ δημιουργία ὄλο καὶ πολυπλοκότερου τυπικοῦ. Τώρα πλέον εἶναι ἀδύνατο ἢ συμφαλμωδία νὰ καλύψῃ ὄλα τὰ ψαλλόμενα. Αὐτό, ὅμως, δὲν εἶναι λόγος νὰ στερεῖται ὁ λαὸς τὴ φυσικὴ του *ἔμπρακτη* συμμετοχὴ στὴ δοξολογία καὶ στὴν ἰκεσία πρὸς τὸν Θεὸ του.

Παρόμοια ἀλλοίωση ἔχει ὑποστῆ καὶ ἡ αὐτοσυνειδησία ἡμῶν τῶν λειτουργῶν, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων δὲν διατηροῦμε τὴν αἴσθηση ὅτι ἀποτελοῦμε *στόμα τοῦ λαοῦ*. Τὸ πρῶτο πληθυντικὸ πρόσωπο τῶν εὐχῶν δὲν μᾶς ἀγγίζει· ἂν τίς λέγαμε σὲ πρῶτο ἐνικὸ πάλι τὴν ἴδια αἴσθηση θὰ εἶχαμε. Ἐπειδὴ καθιστοῦμε τὴ λατρεία ἰδιωτικὸ μας γεγονός διαστρεβλώνουμε τὴν αἴσθηση τοῦ χρόνου, γιὰ παράδειγμα, κρατώντας ἕνα ρυθμὸ ταχύτατο καὶ ἀγχώδη ἢ βραδύτατο καὶ ἀποδιοργανωτικό. Ἡ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὴν ἄρθρωση τοῦ λόγου μας, ὡσὰν ὅ,τι λέμε νὰ μὴν ἀφορᾷ σὲ κανέναν ἄλλον.

Χαρακτηριστικὸ δείγμα τῆς ἀποξενώσεώς μας ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔξης: Λέμε «*τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν*» πρὶν ἀπὸ τὸν Τρισάγιο ὕμνο καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνηση «*Ὅτι ἅγιος εἶ*» ξαναλέμε τὴν ἴδια φράση προκειμένου ν' ἀρχίσουμε τὴν ἀνάγνωση τῆς εὐχῆς! Σὰ νὰ μὴ μᾶς ἀφορᾷ δηλαδὴ τὸ τί ἐλέχθη προηγουμένως, σὰ νὰ «*τρέχουν*» δύο παράλληλοι κόσμοι, αὐτὰ πού λέμε γιὰ τοὺς πιστοὺς καὶ αὐτὰ πού λέμε γιὰ μᾶς! Ἡ προσθέτουμε τὸ «*Ἀμήν*» μετὰ ἀπὸ

μιὰ χαμηλόφωνη κατάληξη χωρὶς νὰ διανοηθοῦμε ὅτι πρέπει νὰ τὸ περιμένουμε ὡς ἐπιβεβαίωση ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. (Οὔτε ὁ ψάλτης σκέφτεται νὰ προσθέσῃ τὸ «*Ἀμήν*» πρὶν ἀπὸ τὸ Χερουβικό). Τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ παραλογισμοῦ βρίσκεται στὸ «*Ἀμήν*» πού προσθέτουμε μετὰ τίς τρεῖς φράσεις τοῦ καθαγιασμοῦ, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ μὴν προχωροῦμε παρακάτω ἂν δὲν ἀκουστῆ τὸ «*Ἀμήν*» ἀπὸ τὸ λαὸ ἐν ἐνὶ στόματι (ἢ, σὰν προσωρινὴ λύση ἀνάγκης, νὰ τὸ ποῦν οἱ συλλειτουργοὶ μας ἢ τὰ παιδιὰ τοῦ ἱεροῦ).

Τὸ νὰ λέει ὁ λειτουργὸς αὐτὰ πού ἔχει νὰ πεῖ καὶ στὴ σειρὰ πού τὸν βολεῖ, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ τί ἔχουν ψάλει προηγουμένως οἱ ψάλτες, ἀπεξαρθρώνει τὴν ἱερὴ δομὴ τῆς Λειτουργίας καὶ μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἀθέλητη ἀσέβεια. Εἶναι σὰ ν' ἀδιαφοροῦμε τί ἀναπέμπεται τὴν ὥρα ἐκείνη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ ἐμεῖς λέμε τὰ δικά μας. Ἀλλὰ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τονίζει ὅτι μόνος ἕνας πρέπει ν' ἀκούγεται στὸ ναό,

λειτουργὸς ἢ λαὸς, καὶ οἱ ὑπόλοιποι νὰ προσέχουν τί λέγεται. Ἡ αὐτονόμησή μας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς εἶναι κακὸ σημάδι ὡς πρὸς τὴ θεολογικὴ μας ἐγρήγορηση.

Τὸ σημερινὸ καθεστὼς νὰ διαβάζονται πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τους ὄλα τὰ μεταξὺ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Χερουβικού, καθὼς καὶ ὅλες οἱ εὐχές τῆς Λειτουργίας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ἕνα λειτουργὸ ὁποῖος μιλᾷ ἀκατάπαυστα, μὲ χαμηλὴ φωνή, προκειμένου νὰ προλάβῃ νὰ πεῖ ὄλα τὰ ἀπαραίτητα. Μάλιστα, λέει καὶ τὸ «*Πιστεύω*» καὶ τὸ «*Πάτερ ἡμῶν*» χαμηλόφωνα πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τους ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀντιληφθῆ ὅτι χρειάζεται νὰ τὸ συναπαγγεῖλει μὲ τὸ λαὸ. Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ γιὰ ἀδιάκοπη ἀνάγνωση ἔχει δυστυχῶς ὀδηγήσει μερικοὺς ἀμελεῖς κληρικοὺς νὰ παραλείπουν εὐχές! Ἄλλὰ καὶ τὸν εὐσυνείδητο λειτουργὸ τὸν ἐκθέτει σὲ μιὰν *ἀνελέγητη ἐξωστρέφεια*, μὴ ἐπιτρέποντάς του νὰ σταθεῖ γιὰ λίγο σιωπηλός, νὰ συμμετάσχει καὶ αὐτὸς στὰ ψαλλόμενα, νὰ ἐπηρεασθεῖ πνευματικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ Μυστηρίου τὸ ὁποῖο τελεῖ.

Ὅλα ὅμως ρυθμίζονται ἄριστα ὅταν ἀντιληφθοῦμε καλύτερα τὸν λειτουργικὸ διάλογο, ὅταν οἱ εὐχές λέγονται στὴ θέση τους καὶ διατηρεῖται ὁ ἁρμονικὸς ρυθμὸς τῆς ἐναλλαγῆς λειτουργοῦ καὶ λαοῦ. Τότε ἡ Λειτουργία πού τελοῦμε φανερώνει τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμπνέει τοὺς πιστοὺς στὸ νὰ συγκροτήσουν ἕνα σῶμα μαζί μας. Ἄν, φυσικὰ, τὸ ἐπιθυμοῦμε κι ἐμεῖς αὐτό.

Ἄρμονικὴ συλλειτουργία

Πρωτ. κ. Β. Θερμοῦ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ

Ἡ κοίμηση τοῦ Ἀγίου καὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου

Τοῦ κ. Ν. Κ. Δρατσέλλα, Θεολόγου, Μ. Th.

Με τὴν εὐκαιρία τῆς ἐορτῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ γεγονός τῆς κοίμησής του. Θὰ ἐκθέσουμε τὸ ἀνωτέρω ἱστορικό γεγονός, ὅπως τὸ παραδίδει ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς κ. Στ. Γ. Παπαδόπουλος, «οἱ δύο ἄνδρες εἶχαν τὴν πρώτη ἐπαφή τους στὴν Σύνοδο τῆς Νίκαιας (325), ὅπου ὁ Εὐσέβιος, μολονότι ἐμφανίστηκε ὑπόδικος, κέρδισε μὲ τὴν παιδεία καὶ τὴν εὐελιξία του τὴν εὐνοια τοῦ Κωνσταντίνου» (Στ. Γ. Παπαδόπουλου, Πατρολογία Β', Ἀθήνα 1990, σελ. 124-125).

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐσέβιος, ὅταν ὁ αὐτοκράτορας ἀντελήφθη ὅτι πλησίαζε τὸ τέλος του, ζήτησε νὰ μετανοήσει γιὰ ὅσες ἀμαρτίες εἶχε διαπράξει καὶ νὰ βαπτιστεῖ. Γι' αὐτὸ ἰκέτευσε τὸν Θεὸ γονατιστὸς καὶ ἐξομολογήθηκε, ἐκεῖ ὅπου προηγουμένως εἶχε ἀξιωθεί τις εὐχές μὲ χειροθεσία (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 195, 19-25). Στὴν συνέχεια μετέβη στὴν Νικομήδεια καὶ κάλεσε τοὺς ἐπισκόπους.

Στοὺς παραπάνω ὁ Κωνσταντίνος ἐξεδήλωσε

τὴν ἐπιθυμία νὰ βαπτιστεῖ μὲ τὰ ἐξῆς λόγια: «Ἐφτασε ἡ στιγμή νὰ γευθῶ τὴν σωτηρία. Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ λάβω τὸ Βάπτισμα, τὸ ὁποῖο καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔλαβε καὶ τὸ ὁποῖο ἀπέτελεσε τύπο τοῦ δικοῦ μας. Ἄν ὁ Κύριος θελήσει νὰ ἀποφύγω τὸν θάνατο καὶ νὰ παραμείνω στὴν ζωὴ, πρέπει νὰ ὀρισθεῖ νὰ ἀνήκω στὸν πιστὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μετέχω στὶς εὐχές τῆς ἐκκλησίας» (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 195, 28-38). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντίνος ὑπῆρξε ὁ πρῶτος αὐτοκράτορας, ὁ ὁποῖος ἔγινε χριστιανὸς καί, καθὼς ἀναγεννᾶτο διὰ τῶν μυστηρίων αἰσθανόταν πνευματικὴ ἀγαλλίαση καὶ πλημμύριζε ἀπὸ Θεῖο Φῶς ἔχοντας χαρὰ στὴν ψυχὴ του ἐξ αἰτίας τῆς πίστεως. Ἀπὸ τότε φοροῦσε τὰ λαμπρά, σὰν

βασιλικά, ἐνδύματα τοῦ βαπτισματος, τὰ ὁποῖα ἔλαμπαν ἀπὸ φῶς ἀναπανόταν σὲ ἓνα λευκὸ στρῶμα καὶ δὲν ξαναφόρεσε τὴν βασιλικὴ πορφύρα (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 196, 2-4).

Στὴν συνέχεια προσευχήθηκε λέγοντας ὅτι τώρα θεωρεῖ τὸν ἐαυτὸ του εὐτυχι-

Ὁ ἅγιος Κωνσταντίνος καὶ ἡ ἅγια Ἐλένη, α' μισό 11ου αἰ. ψηφιδωτὸ Καθολικοῦ Ἱ. Μ. Ὁσίου Λουκά.

σμένο πραγματικά, άξιο να γευτεί την άθανατη ζωή και να μετάσχει του Θείου Φωτός (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 196, 6-9). Θεωρούσε ως δυστυχισμένους όλους όσους στερούνταν τα αγαθά της Θείας Μακαριότητας. Στα στρατόπεδα οι ήγεμονες έκλαιγαν, επειδή θα απέμεναν έρημοι χωρίς την παρουσία του και παρακαλούσαν να ζήσει άρκετά χρόνια ακόμα. Έκείνος όμως αποκρίθηκε ότι ζητούσε μόνον να άξιωθεί την άληθινή ζωή και να γνωρίσει τα αγαθά, των οποίων ήδη είχε λάβει έμπειρία. Παρακαλούσε να σπεύσει και να μην άναβάλει την πορεία του προς τον Θεό. Έπειτα διέταξε να εκτελεστούν ώρισμένες ύποχρεώσεις του, τίμησε τους κατοίκους της Κωνσταντινούπολης πληρώνοντάς τους έτήσιες οικονομικές έπιχορηγήσεις και διαμοίρασε στα παιδιά του την κληρονομιά της αυτοκρατορίας.

Όλα τα παραπάνω έγιναν κατά την περίοδο της σεβασμίας έορτής της Πεντηκοστής και, ενώ μεσουρανούσε ο ήλιος, έκοιμήθη κατά την ήμέρα της Πεντηκοστής (πρβλ. Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου, Ίστορία του έλληνικού Έθνους, τόμος δεύτερος, Μέρος Β', Έκδοτικός Οίκος «Έλευθερουδάκης», έν Άθήναις 1925, σελ. 148) άφήνοντας στους ανθρώπους το σώμα του, ενώ ή ψυχή του ένωνόταν με τον Θεό. Έτσι έπήλθε το τέλος του Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Είναι χαρακτηριστικός ο τρόπος με τον οποίο περιγράφει ο Ευσέβιος τα γεγονότα, τα οποία άκολουθήσαν την κοίμηση του αυτοκράτορα. Ο παραπάνω ιστορικός άναφέρει ότι όλοι οι σωματοφύλακες του Κωνσταντίνου, άφοϋ έσχισαν τα ρούχα τους και έπεσαν στο έδαφος έκλαιγαν και φώναζαν δυνατά, σαν να μην έχαναν τον βασιλιά τους, αλλά τον πατέρα τους (ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 196, 31-35). Οι ταξίαρχοι και οι λοχαγοί έκλαιγαν τον ευεργέτη τους. Οι δήμοι ήταν κατσουφιασμένοι και κάθε κάτοικος

της Κωνσταντινούπολης πειθοϋσε, σαν να έχανε το κοινό άγαθό.

Άφοϋ οι στρατιωτικοί τοποθέτησαν το σκήνωμα του άγίου σε χρυσή λάρνακα, το μετέφεραν στην Κωνσταντινούπολη και το τοποθέτησαν σε βάθρο στον βασιλικό οίκο. Μέσα στο παλάτι σε ύψηλή λάρνακα βρισκόταν το σκήνωμα του αυτοκράτορα στολισμένο με πορφύρα και διάδημα και το φρουρούσαν συνεχώς κάθε ήμέρα και νύχτα.

Οι άρχηγοί του στρατού, για τους οποίους ήταν νόμος να προσκυνούν τον αυτοκράτορα, ακόμα και όταν ζούσε εκείνος, άσπάζονταν γονατιστοί. Μαζί με αυτούς γονάτιζαν οι συγκλητικοί και πολυς λαός με τις γυναίκες και τα παιδιά. Τα παραπάνω γίνονταν για μακρό χρονικό διάστημα, ένω οι στρατιωτικοί φύλαγαν το σκήνωμα, έως ότου έλθουν τα παιδιά του, για να τιμήσουν με την παρουσία τους την κηδεία του πατέρα τους (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 197, 18-21). Οι τιμές οι οποίες άπονεμήθηκαν στον άγιο ήταν τόσες, σαν να βασίλευε ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος μετά τον θάνατό του μόνος άπό όλους τους θνητούς (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 24, σελ. 197, 21-24). Μόνον σ' αυτόν χαρίστηκε άπό τον θεό ή τιμή αυτή σε όλους τους αιώνες, γιατί μόνος αυτός όσο κανένας άλλος αυτοκράτορας έτίμησε τον θεόν και τον Χριστόν Αυτόϋ με κάθε είδους πράξεις. Ήταν λοιπόν φυσικό να θελήσει ο έπί πάντων Θεός να βασιλεύει στους ανθρώπους και ως θνητός ο Κωνσταντίνος δείχνοντας έτσι την άτελεύτητη βασιλεία της ψυχής του σ' αυτούς που δέν είχαν νοϋ σαν σκληρή πέτρα.

Αυτό ύπήρξε το τέλος του πρώτου χριστιανού αυτοκράτορα, ο οποίος άπό την Ίστορία όνομάστηκε Μέγας και το σπουδαιότερο κατατάχτηκε μεταξύ των άγίων άπό την Έκκλησία, ή όποία του έδωσε και τον τίτλο του «Ίσαποστόλου».

ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

Οἱ στρατιωτικοὶ Ἅγιοι Θεόδωρος, Γρηγόριος καὶ Λέων ἀνάμεσα στὴν ἱστορία καὶ τὴ λαϊκὴ παράδοση

Τοῦ κ. Μ. Γ. Βαρβούνη, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θράκης

Τὸν τελευταῖο καιρὸ ἔχει γίνεῖ λόγος ἀρκετὸς γιὰ τρεῖς στρατιωτικὸς ἁγίους τοῦ Δ' αἰώνα, τοὺς Θεόδωρο, Γρηγόριο καὶ Λέοντα, εἰδικότερα δὲ γιὰ τὸ ἂν πρέπει νὰ θεωροῦνται ἅγιοι τῆς Σάμου ἢ τῆς Κεφαλληνίας. Ἡ σχετικὴ φιλολογία [βλ. πρόσφατο ἄρθρο στὸν *Ἐφημέριο* 54:2 (Φεβρουάριος 2005), σ. 17-18] ἐντοπίζεται στὴν ὑποστήριξη τῆς θέσης ὅτι οἱ ἅγιοι καμία σχέση δὲν ἔχουν μὲ τὴ Σάμο, ἀλλὰ τὸ συναξάρι τους ἀναφέρεται στὴν Σάμη τῆς Κεφαλληνίας, ὅπου καὶ πρέπει νὰ τιμῶνται, τῆς Σάμου ἀποκλειομένης.

Ὅσα θὰ ἐκτεθοῦν στὴ συνέχεια ἀποτελοῦν σύντομη περίληψη σχετικῆς ἐρευνητικῆς μελέτης, πὺ σύντομα θὰ τυπωθεῖ σὲ εἰδικὸ ἐπιστημονικὸ τόμο καὶ θὰ συνοδεύεται ἀπὸ μεταφρασμένο καὶ σχολιασμένο τὸ συναξάρι τῶν ἁγίων, τὸ ὁποῖο δημοσιεύθηκε ἤδη τὸ 1743, στὰ λατινικά, καὶ στὴ σειρά *Acta Sanctorum* τοῦ τάγματος τῶν Βολλανδιστῶν. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν θὰ ὑπάρχει ἐδῶ ἢ βιβλιογραφικὴ στήριξη, γιὰ τὴν ὁποία παραπέμπουμε στὴν ἐντὸς τοῦ 2006 δημοσίευση πὺ θὰ ἀκολουθήσει. Ὅστόσο, κάθε λεπτομέρεια μπορεῖ νὰ διευκρινιστεῖ μὲ μελλοντικὴ λεπτομερέστερη συζήτηση τοῦ θέματος.

Τὸ συναξάρι τους συντάχθηκε ἀπὸ τὸν δομινικανὸ μοναχὸ Petrus Calotius (τέλη 13ου - ἀρχὲς 14ου αἰώνα) καὶ ἔγινε ἀντικείμενο ἐρευνας γιὰ ἀρκετοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς ἀγιολόγους. Στὸ ἴδιο τὸ κείμενο ἀναφέρεται ρητῶς ἢ Σάμος ὡς τόπος κοιμήσεως τῶν ἁγίων καὶ ἀνευρέσεως τῶν λειψάνων τους. Ὅστόσο, ὁ Βολλανδιστὴς ἐκδότης τοῦ κειμένου, τὸν 18ο αἰώνα, στὰ σχόλια πὺ συνοδεύουν τὸ κείμενο, προβληματίζεται γιὰ τὸ ἂν τὸ νησί τοῦ συναξαρίου εἶναι ἢ Σάμος, ἢ Σαμοθρά-

κη καὶ ἢ Κεφαλληνία, καὶ καταλήγει στὴν τελευταία, μὲ βάση δύο τοπογραφικὲς ἀναφορὲς τοῦ κειμένου. Πιστεύουμε ὅτι –ὅπως συχνὰ συμβαίνει στὰ ἀγιολογικὰ κείμενα– οἱ ἀναφορὲς αὐτὲς προστέθηκαν ἐκ τῶν ὑστέρων, λόγω τῶν περιπετειῶν τῶν λειψάνων, ἐνῶ ἡ περιγραφή τοῦ τόπου ὅπου οἱ ἅγιοι ἐκοιμήθησαν ταιριάζει ἀπόλυτα μὲ τὴν περιοχὴ τοῦ ἔλους τῶν Γλυφάδων (καλαμιώνας, ὑπώρειες ὑψώματος κ.λπ.), δίπλα στὴν ἀρχαία πόλη τῆς Σάμου, τὸ σημερινὸ Πυθαγόρειο. Ἐκεῖ μάλιστα, ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐρευνα ἐντόπισε μαρτύριο παλαιοχριστιανικὸ μὲ τρεῖς λάρνακες, τὸ ὁποῖο ὁ ἀρχαιολόγος καὶ ἀνασκαφέας τῆς περιοχῆς Κ. Τσάκος σωστὰ ταυτίζει μὲ τὸ μνημεῖο πὺ οἰκοδόμησε ὁ ἄρχων Μιχαήλ, γιὰ νὰ τιμήσει τὴν εὑρεση τῶν λειψάνων καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς ἁγίους γιὰ τὴν θαυματουργικὴ θεραπεία του, ὅπως ἀναφέρεται στὸ συναξάρι.

Ἡ ἀμφισβήτηση τῆς Σάμου στηρίζεται, κυρίως, στὴν τοπικὴ κεφαλλονίτικη παράδοση τιμῆς τῶν ἁγίων. Ὅμως ἐδῶ ὑπάρχουν προβλήματα: ἡ πρώτη ἀναφορὰ γιὰ τὴν Κεφαλλονία ἀνάγεται στὰ 1264, στὸ *Πρακτικὸ τῆς Λατινικῆς Ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας*, ἄρα ἔχουμε χρονικὸ χάσμα ἀπὸ τὸν Δ' ὡς τὸν ΙΓ' αἰώνα. Ἡ τοπικὴ παράδοση, ὅπως ἀναλύεται σὲ δημοσίευμα τοῦ π. Γεωργίου Ἀντζουλάτου στὰ *Κεφαλληνιακὰ Χρονικά* 8 (1999), σ. 180 κ.έξ., εἶναι συγκεχυμένη, ἀποδίδοντας στοὺς ἁγίους δῆθεν συγγενικὲς σχέσεις, θεωρώντας τους μάρτυρες ἐνῶ δὲν εἶναι καὶ ὑποστηρίζοντας ὅτι τὰ λείψανά τους, ἀπαγόμενα πρὸς Βενετία, βρίσκονται ναυαγισμένα στὴ θάλασσα τοῦ νησιοῦ, ἐνῶ τὰ δύο ἐκ τῶν τριῶν λείψανα, τῶν ἁγίων Θεοδώρου καὶ Γρηγορίου, ὅπως ἀκριβῶς

Λάβαμε καὶ μὲ χαρὰ
δημοσιεύουμε ἀπάντηση
ἀπὸ τὸν Ἑλλογιμώτατο
κ. Μ. Γ. Βαρβούνη σὲ προηγούμενο ἄρθρο τοῦ Πρωτ. κ.
Γεωργ. Ἀντζουλάτου.

άρπάχτηκαν από Φράγγους στη Σάμο, βρίσκονται στη μονή του αγίου Ζαχαρία της Βενετίας.

Τί λοιπόν συμβαίνει; Φαίνεται ότι στα πλαίσια των αναστατώσεων που δημιούργησε στην καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή ή Δ' Σταυροφορία, και των άρπαγών κειμηλίων και λειψάνων που τή συνόδευσαν, τὰ λείψανα των δύο εκ των τριών στρατιωτικών αγίων της Σάμου άρπάχτηκαν από το νησί. Μεταφερόμενα προς Βενετία πέρασαν από την Κεφαλληνία, καθώς αυτός ήταν τότε ο συνήθης δρόμος μεταφοράς αγίων λειψάνων στη Δύση. Έκεί το πλοίο ναυάγησε, τὰ λείψανα ανέλκύστηκαν στην ξηρά και έμειναν επί κάποιου

διάστημα στο νησί. Έτσι, δημιουργήθηκε μιὰ κεφαλληνιακή παράδοση τιμής των αγίων, που λόγω του τρόπου ανέλκυσέως τους ονομάστηκαν, στην λαϊκή παράδοση του νησιού, «άγιοι Φανέντες», δηλ. αναφανέντες, φανερωθέντες. Άργότερα, οι Βενετοί οδήγησαν τὰ λείψανα στον άρχικό τους προορισμό, στη Βενετία, όπου μέχρι σήμερα υπάρχουν, και στην Κεφαλληνία δημιουργήθηκε ή παράδοση του ναυαγίου για να δικαιολογήσει την άπουσία των λειψάνων, ενώ στη Σάμο, λόγω των ιστορικών και πληθυσμιακών περιπετειών του νησιού, ή τιμή των αγίων λησμονήθηκε.

Μετά το 1995, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σάμου και Ίκαρίας κ. Ευσέβιος ανέλαβε ένα τιτάριο αναγεννητικό έργο για την τοπική Έκκλησία, το οποίο ήδη έχει αποφέρει γλυκούς πνευματικούς καρπούς: μονές ανακαινίζονται και επανδρώνονται, ναοί επισκευάζονται, ιερείς χειροτονούνται, ή θεία λατρεία και ή πνευματική ζωή αναπυρώνονται. Στο πλαίσιο αυτό, ο μητροπολίτης κ. Ευσέβιος καθιέρωσε την τιμή των Σαμίων αγίων, εν οίς και οι τρεις στρατιωτικοί άγιοι που προαναφέρθηκαν, ή οποία εγκρίθηκε επισήμως και με

το ύπ' άρ. 2314/2076/28-9-1999 έγγραφο της Ίερᾶς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Πρόσφατα μάλιστα έγινε και ειδική προσκυνηματική επίσκεψη στη Βενετία, όπου και ζητήθηκαν τεμάχια των αγίων λειψάνων, για να επιστρέψουν στη Σάμο.

Η όλη αυτή κίνηση καθόλου δεν στρέφεται έναντίον της Κεφαλληνίας και της κεφαλληνιακής τιμής των τριών αγίων. Είναι γνωστό ότι άγιοι που συνδέθηκαν με διάφορους τόπους τιμώνται σε όλα αυτά τὰ μέρη, χωρίς αποκλειστικότητα. Άκατανόητο λοιπόν είναι το ύφος της πολεμικής, άφοῦ οι άγιοι έκοιμήθησαν στη Σάμο, εκεί έμειναν τὰ λείψανά τους ως τον 13ο αιώνα,

κατόπιν δέ τὰ λείψανα αυτά πέρασαν από την Κεφαλληνία και κατέληξαν στη Βενετία.

Για τους λόγους αυτούς είναι όρθή και έπιβεβλημένη όλη ή σχετική δραστηριότητα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Σάμου και Ίκαρίας κ. Ευσέβιου, ο οποίος πλουτίζει την τοπική μας εκκλησία με έναν ακόμη άδαπάνητο θησαυρό αγίων, προς στήριξη και άγιασμο των πιστών. Όσον άφορά τον τύπο της έγγραφης των αγίων αυτών στο Άγιολόγιο, όψέποτε υποβληθεί πρόταση σχετική στην Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο και την Ίερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ή διατύπωση πιστεύω ότι πρέπει να είναι ως έξης: «των όσίων πατέρων ήμων Γρηγορίου, Θεοδώρου και Λέοντος, των στρατιωτικών και όμολογητών, των εν Σάμω κοιμηθέντων και εν Κεφαλληνία αναφανέντων».

Έτσι, με άφορμή την άγλαόκαρπη άρχιερατεία του μητροπολίτη κ. Ευσέβιου ή Έκκλησία της Σάμου θα άποκαταστήσει τους άγίους της και ή Έκκλησία της Κεφαλληνίας θα συγκεκριμενοποιήσει την τιμή των «φανέντων» αγίων της, προς δόξαν Θεού.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΙ

Μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης**Ὑμνογράφος τῆς Μεγάλης
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (1905-1991)**

Τοῦ Διακ. κ. Γρηγορίου Νανακούδη

Ὁ μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης (κατὰ κόσμον Ἀναστάσιος Ἰωάννου Γραΐκας) γεννήθηκε στὶς 5 Σεπτεμβρίου 1904, στὸ χωριὸ Δρόβιανη τῆς Β. Ἠπείρου. Τὸ 1919, ἔφηβος πλέον, ἐγκαταστάθηκε στὸν Πειραιᾶ καὶ ἀργότερα στὴν Ἀθήνα, ὅπου ὁ πατέρας του ἐργαζόταν ὡς καφεπώλης. Ἐκκλησιαζόμενος στὸν Ἅγιο Γεώργιο τῆς παλαιᾶς Ριζαρείου Σχολῆς θυμόταν ἔντονα τὴν λειτουργικὴ παρουσία τοῦ Μητροπολίτου Πενταπόλεως Νεκταρίου Κεφαλᾶ, τὴν ἀγιότητα τοῦ ὁποῖου ἀξιώθηκε μετὰ ἀπὸ χρόνια νὰ ὑμνογραφήσει. Τὸ 1923 ἀναχώρησε κρυφὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἐγκαταβίωσε στὴν Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης στὸ κελὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, κοντὰ στὸν γέροντα Μελέτιο Ἰωαννίδη ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἔμαθε τὴν τέχνη τῆς κατασκευῆς ξυλόγλυπτων σφραγίδων γιὰ τὰ πρόσφορα. Μετὰ τρία ἔτη ὁ γέροντάς του ἀνεχώρησε γιὰ τὴν Ἀθήνα καὶ ἔτσι ὁ π. Γεράσιμος ἔμεινε μόνος στὸ κελί. Τὸ 1944 γνωρίστηκε μετὰ τὸν ἱερομόναχο π. Διονύσιο, ὑποτακτικὸ τοῦ χαρισματικοῦ γέροντος Ἀβιμέλεχ καὶ τὸ 1966 οἱ ἀδελφότητες τῶν δύο πατέρων συνενώθηκαν σὲ μία, στὴν καλύβη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ὁ π. Γεράσιμος συνέχισε νὰ διαμένει στὸν Τιμιο Προδρόμο ἀκολουθώντας ὁμως τὸ πρόγραμμα τῆς ὑπολοίπου συνοδείας. Τὸ 1956 κτίζει Ναῖδριο στὸν τόπο ὅπου ἀσκήτευσαν οἱ Ὅσιοι Διονύσιοι ὁ Ρήτωρ καὶ Μητροφάνης, τὸ ὁποῖο μετὰ 20 ἔτη κτίστηκε μεγαλύτερο. Ὡς βιβλιοθηκᾶριος καὶ τυπικάρης τοῦ Κυριακοῦ τῆς Ἁγίας Ἄννης ἀσχολήθηκε μετὰ τὴν σύνταξη καὶ δημοσίευση τοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς βιβλιοθήκης τῆς Σκήτης, ὁ ὁποῖος δημοσιεύτηκε στὴν Ἐπετηρίδα Βυζαντινῶν Σπουδῶν (τ. ΚΘ', σ. 187-192, τ. Λ', σελ. 453-560). Ἐκτιμώντας τὴν ἐργασία του ἡ Μονὴ Ἁγίου Παύλου, τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀνασυγκρότηση καὶ ταξινομήση τῆς βιβλιοθήκης τῆς. Τὸ 1963 ἡ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας τὸν ὄρισε τελετάρχη γιὰ τὶς ἑορτὲς τῆς Χιλιετηρίδος καὶ μάλιστα συνέγραψε τὴν εἰδικὴ πρὸς τοῦτο Ἀκολουθία. Τὸ 1969 ἡ Ἱερά

Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν διόρισε μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Μοναχικοῦ Βίου. Ἡ ἐκκλησία πολὺ νωρὶς ἀποδέχθηκε τὸ ὑμνογραφικὸ του ἔργο καὶ τὸ 1937, 1951 καὶ 1955 ἐξέφρασε τὸν ἔπαινο καὶ τὴν εὐαρέσκεία τῆς. Τὸ 1955 ἐπί-

σης τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκεία του καὶ τὸ 1963 ὁ ἀοίδιμος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τοῦ ἀπονέμει ἐκ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὴν ἀνώτατη ἐκκλησιαστικὴ διάκριση, χειροθετώντας τον στὸ Φανάρι καὶ ὀνομάζοντάς τον Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τὸ 1968 ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τοῦ ἀπένευσε τὸ Ἄργυροῦν Μετάλλιο τῆς ἐνῶ ἤδη ἀπὸ τὸ ἔτος 1953 ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Γρ. Παπαμιχαὴλ εἶχε παρουσιάσει ἐκεῖ τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου, ἔργο τοῦ μακαριστοῦ γέροντος.

Ὁ γέροντας Γεράσιμος εἶναι γνωστότερος ὡς ὑμνογράφος. Ὅμως πρωτίστως ὑπῆρξε μοναχός. Ἡ ὑμνογραφία δὲν ἦταν κάτι τὸ ἐπίκτητο καὶ ἐξωτερικὸ ἀλλὰ ἡ χειροπιαστὴ ἀπόδειξη τοῦ ζωντανοῦ βιώματος ἑνὸς παραδοσιακοῦ ἀγιορείτου μοναχοῦ. Πρᾶος, εἰρηνικὸς καὶ γαλήμιος, δὲν ἔχασε μέχρι τὰ βαθιὰ γεράματά του τὴν γλυκύτητα τοῦ προσώπου του, παρὰ τὴν ἀγριότητα τοῦ τόπου στὸν ὁποῖο ζοῦσε.

Μέχρι τὴν παραμονὴ τῆς ἐκδημίας του ἔγραφε Ἀκολουθίες. Τὸ μεσημέρι τῆς 6ης Δεκεμβρίου 1991 αἰσθάνθηκε ἀναπνευστικὴ δυσφορία, ἔμεινε κληνήρης καὶ τὰ ξημερώματα τοῦ Σαββάτου 7 Δεκεμβρίου ἄφησε στὸ κελί του τὴν τελευταία του πνοή, καθὼς διήνευε τὸ 86ο ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐτάφη κατὰ τὴν ἐπιθυμία του κοντὰ στὸ σπήλαιον τῶν Ἁγίων Διονυσίου καὶ Μητροφάνους.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ

Τοῦ κ. Ἰωάννη Γ. Ζαμπέλη

Ε
Υ
Τ
Ε
Κ
Ν
Ι
Α
Σ

Α
Π
Ο
Λ
Α
Υ
Σ
Ι
Σ

Τοὺς εἶδα στὸν Κατασκευαστικὸ Ἑσπερινό, τὴν περασμένη Κυριακή. Νέοι ἱερεῖς, ποὺ ἔμπαιναν στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Νικολάου τῆς μικρῆς μας πόλης μὲ τὶς πρεσβυτέρους τους, κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι τὰ παιδιά τους. Ἐννιά οἱ κληρικοί, εἴκοσι πέντε τὰ παιδιά τους! Ἄλλος τέσσερα, ἄλλος τρία, ἄλλος δύο... Ἡ μία μάλιστα ἀπὸ τὶς πρεσβυτέρες περίμενε ἀπὸ μέρα σὲ μέρα νὰ γεννηθεῖ τὸ τέταρτο τέκνο της. Αὐτὰ τὰ νεαρὰ ἱερατικά ζευγάρια εὐλογήθηκαν πράγματι μὲ «εὐτεκνίας ἀπόλαυσι»!

Στὸ ψαλτήρι βρίσκονται δύο ἀκόμη παιδιά ἱερέων. Ὁ καθένας τους ἔχει ἄλλα τρία ἀδέρφια. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ, μίλησε ὁ π. Η., πατέρας ἐφτά παιδιῶν.

Στὸ ἱερό βῆμα βρίσκεται καὶ ὁ π. Ἀ. πατέρας πέντε παιδιῶν. Τὸ νεότερο ἀπ' τὰ ἀγόρια του, ὁ Π., ζήτησε ὁ ἴδιος νὰ ὑπηρετήσῃ στὸ μακρινὸ Καστελλόριζο!

Ἐπιστροφή στὴν Ἀθήνα. Φιλοξενούμενος γιὰ τὸ γεῦμα στοῦ π. Η. τὸ σπίτι. Πηγαίνουμε μὲ τὸν μεγαλύτερο γιό του, τὸν π. Ε., πατέρα τεσσάρων παιδιῶν. Ἀνεβαίνοντας τὶς σκάλες, τραβοῦν τὴν προσοχή μου τρεῖς παιδικές ζωγραφιές. Ὁ οἰκοδεσπότης μου ἐξηγεῖ: «Αὐτὴ τὴν ἔκανε ὁ π. Π. Τὴν ἄλλη ὁ π. Σ. Κι ἐκείνη εἶναι ἀπὸ βιβλίο τοῦ π. Ν.» Σωστὰ εἶχα καταλάβει. Μοῦ μιλοῦσε γιὰ τοὺς γιούς του. Τερεῖς καὶ οἱ τέσσερις. Πρεσβυτέρες οἱ δύο του κόρες. «Κάπου τριάντα ἄτομα μαζευόμαστε γιὰ φαγητὸ τὶς Κυριακές», ἐξηγεῖ μὲ καμάρι ἢ πρεσβυτέρα.

«Ἐμεῖς θὰ λύσουμε τὸ δημογραφικόν», λένε μεταξὺ ἀστέιου καὶ σοβαροῦ οἱ ἱερεῖς. Κι ὅμως, αὐτὸ δὲν φτάνει γιὰ νὰ ἐρμηνεύσει τὴν πολυτεκνία τους. Δὲν ἐξηγεῖται ἔτσι ἀπλᾶ ἢ ἀπόφαση νὰ δημιουργήσουν τόσο πολυάριθμες «κατ' οἶκον Ἐκκλησίες», σὲ πείσμα τῆς σύγχρονης ἀντίληψης γιὰ τὴν οἰκογένεια. Κι ἔτσι, ἐνῶ συνήθως συναντᾶς οἰκογένειες «πυρηνικές» – ἂν ὄχι μονογονεϊκές – νὰ βλέπεις τὰ «παπαδόσπιτα» γεμάτα

μὲ οἰκογένειες πολυτεκνες –συνήθως δέ, καλλιτεκνες.

Ἡ ἐναντίωση στὴν τρέχουσα λογικὴ μήτε κι αὐτὴ φτάνει νὰ ἐξηγήσει τὸ φαινόμενον. Οὔτε κι ἡ προσδοκία τῶν ὑλικῶν παροχῶν τῆς Πολιτείας. Τότε; «Εἶναι εὐλογία Θεοῦ τὰ πολλὰ παιδιά», μᾶς ἐξηγοῦν ἀπλᾶ, ὅπως τὸ ζοῦν, κάποιοι. Ἀντίστοιχα, πρόκειται γιὰ ἐμπιστοσύνη στοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα, ἀπ' τὴν πλευρὰ τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλοι θὰ ἐρμηνεύσουν: Ὅσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ οἰκογένεια, τόσο μεγαλύτερη δυναμικὴ ἀναπτύσσεται στὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν μελῶν της. Τόσο περισσότερες εἶναι οἱ ἀλληλεπιδράσεις. Τόσο καλύτερα καὶ πολὺπλευρα οἰκοδομεῖται ἢ παιδικὴ ψυχὴ. Δίνεται ἔτσι ἡ εὐκαιρία σὲ κάθε προσωπικότητα νὰ ἀναδειχθεῖ. Νὰ πάρει τὴ δική της θέση. Νὰ ἀναπτυχθεῖ πιὸ συγκροτημένα. Τὸ βάρος τῆς προσοχῆς μοιράζεται στὰ παιδιά. Οἱ ἐντάσεις ἀμβλύνονται εὐκολότερα. Ἡ εὐάριθμη οἰκογένεια γίνεται προπονητικὸ κέντρο γιὰ τὴν μεγάλη ἔξοδο στὴν κοινωνία. Οἱ ὅποιες ἐξαιρέσεις ὑπάρχουν γιὰ νὰ ἐπαληθεύουν τὸν κανόνα.

Εἶναι γεγονὸς πὼς τέτοιες ἀποφάσεις παίρνονται ἀπὸ μεγάλες καρδιές, μὲ πολλὴ ἀγάπη. Ἀγάπη, ἱκανὴ νὰ μοιραστεῖ σὲ τόσα πρόσωπα καὶ νὰ τὰ καλύψει. Νὰ μὴν τὰ ἀφήσει μὲ ἐλλείμματα.

Χρειαζοῦνται ἀκόμη γενναιότητα καὶ διάθεση καθημερινοῦ ἀγώνα. Εὐτυχῶς, οἱ πρεσβυτέρες δὲν δίνουν πλέον μονάχες τὸν ἀγώνα γιὰ τὴν «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου» ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τους. Οἱ (νεώτεροι τουλάχιστον) ἱερεῖς – σύζυγοί τους συμπαραστέκονται ἔμπρακτα στὴν ἀγωνία τους. Ἀγώνα καὶ ἀγωνία προκειμένου ἢ πολυτεκνία τους νὰ ὁμολογεῖται, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ ταυτόχρονα νὰ εἶναι καὶ «εὐτεκνία».

Ὁ Χριστὸς δέχθηκε στὴν ἀγκαλιά του τὰ παιδιά καὶ τὰ εὐλόγησε. Εὐλογεῖ σίγουρα καὶ τὰ πολλὰ παιδιά τῶν ἱερέων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ

Μία νέα λέξη έχει εισβάλει κατά τα τελευταία χρόνια στο λεξιλόγιό μας. Πολυπολιτισμικότητα. Στην κυριολεξία σημαίνει την παρουσία διαφόρων ομάδων αλλοδαπών μεταναστών στην κοινωνία μας και το δικαίωμά τους να διατηρούν την θρησκευτική, γλωσσική και πολιτισμική τους ιδιαιτερότητα. Πέραν, όμως, της κυριολεκτικής έρμηνείας, στην χώρα μας όρισμένοι διανοούμενοι χρησιμοποιούν τον όρο αυτό με ιδεολογική φόρτιση και με συγκεκριμένη σκοπιμότητα. Ίσχυρίζονται δηλαδή ότι λόγω της παρουσίας ικανού αριθμού μη Έλλήνων και μη Όρθοδόξων στην πατρίδα μας πρέπει έμεις –δηλαδή ή φιλοξενούσα πλειοψηφία– να προβούμε σε εκπώσεις και παραχωρήσεις ως προς την θρησκευτική και έθνική μας ιδιοπροσωπία. Προτείνουν λ.χ. την αλλοίωση του περιεχομένου πολλών μαθημάτων, όπως ή Ίστορία και τα Θρησκευτικά ή βρίσκουν κάλυψη πίσω από αυτό το σύνθημα για να ζητήσουν τον «χωρισμό Έκκλησίας και Κράτους». Φαίνεται, όμως, ότι οι όπαδοι της πολυπολιτισμικότητας ως μόδας και ως πολιτικού συνθήματος βρίσκονται εκτός τόπου και χρόνου. Πρώτον διότι οι λοιπές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένώσεως θεωρούν άποτυχημένο το πολυπολιτισμικό πρότυπο και εφαρμόζουν πλέον την ένσωμάτωση των μεταναστών στα επικρατούσα πολιτιστικά πρότυπα κάθε χώρας. Δεύτερον, διότι οι ίδιοι οι μετανάστες δηλώνουν ότι προτιμούν να ένσωματωθούν στα ιστορικά και πολιτιστικά δεδομένα της χώρας που τους φιλοξενεί παρά να έπιμένουν στην πολυπολιτισμικότητα, ή οποία τους άπομονώνει και τους «γκετοποιεί». Την σημαντική αυτή άποκάλυψη έκανε σε πρόσφατο Συνέδριο των στελεχών της Έρεās Συνόδου, ό Δρ. Άντώνιος Παπαντωνίου, Θεολόγος-Κοινωνιολόγος, υπεύθυνος για το πρόγραμμα περιθάλψεως των Μεταναστών της Έκκλησίας της Ελλάδος. Όσοι, λοιπόν, προτείνουν την κατάργηση του Όρθοδόξου όμολο-

γιακού περιεχομένου των Θρησκευτικών ως μην καλύπτονται πίσω από την «πολυτισμικότητα». Η πρακτική της άξια άμφισβητείται από τους ένδιαφερομένους και ή μόδα της διεθνώς είναι ξεπερασμένη. Άπλως στην Ελλάδα όλες οι μόδες έρχονται και παρέχονται με καθυστέρηση άρκετων έτων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Άπό την Κυπριακή έφημερίδα ΣΗΜΕΡΙΝΗ της 11.5.2005 παραθέτουμε το άκόλουθο ένδιαφέρον άπόσπασμα άρθρου του δημοσιογράφου κ. Λαζάρου Μαύρου: «Πολλοί στην Ευρώπη, ανανήψαντες, έπιχειρούν να έπαναφέρουν στην έκπαίδευση τα Άρχαία Έλληνικά για την άειθαλή πρωτεύουσα άξια τους. Κι ως δέν έχουν οι ίδιοι το προσόν της έλληνικής ως μητρικής τους γλώσσας ή όποιαδήποτε άκούσματα άρχαιο-έλληνικής. Τα δικά μας παιδιά είναι έπ' άμφοτέρων ευεργετημένα, πλην όμως ύφ' ήμων «έκπαιδευμένα» να τα περιφροούν... Πλησιέστερα στα άρχαία είναι ή βυζαντινή των ύμνων και των άκολουθιών της Έκκλησίας. Εάν, λοιπόν, στην Α' Γυμνασίου διδασκόταν συστηματικά ή γλώσσα (γραμματική και συντακτικό) της Θείας Λειτουργίας, στ' άκούσματα της όποιας έχουν την ευχέρεια έξοικείωσης, κάθε Κυριακή αυτοπροσώπως στο ναό ή από ραδιοφώνου κατ' οίκον, και στη Β' Γυμνασίου άκολουθούσε ή διδασκαλία των Κοντακίων του Άκαθίστου Ύμνου, της Μεγάλης Έβδομάδος και των ιδιομέλων Ίωάννου του Δαμασκηνού της νεκρώσιμης άκολουθίας, πόσο εύκολότερη θά ήταν ή πρόσβαση στα άρχαία του Ευριπίδη, του Αισχύλου, του Σοφοκλή και του Θουκυδίδη; Πόσο πιο εύκολη, επί παραδείγματι, θά ήταν ή διδασκαλία της προστακτικής άορίστου, ενεργητικής φωνής, αν μάθαιναν τό, γνώριμο στα ώτα, «Κύριε έλέησον» και τό «σώσον Κύριε τον λαόν Σου»; Πόσο πιο οικεία ή δοτική, μέσα άπό τό «έν τοις ουρανοίς» του καθημερινού «Πάτερ ήμων», τό «Τη Ύπερμάχω Στρατηγώ» και τό «δόξα Πατρι και Υίω και Άγίω Πνεύματι»,

ὡς τὸ «*Θείῳ βουλήματι ἀποτέμενεται*»; Πολὺ οὐσιαστικὲς οἱ προτάσεις τοῦ Κυπρίου δημοσιογράφου καὶ τὶς προσυπογράφουμε πλήρως. Ἄλλωστε καὶ στὰ δύσκολα χρόνια τῆς δουλειᾶς ἢ Ἐκκλησιαστικῆ Γλῶσσα ὑπῆρξε τὸ κυριώτερο βοήθημα γιὰ τὴν γλωσσικὴ καὶ εὐρύτερη παιδευτικὴ κατάρτιση τῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων.

ΕΞΗΝΘΗΣΕΝ Η ΕΡΗΜΟΣ

Θαυμαστὲς ἱστορίες τῶν ἀδιαλείπτως προσευχομένων γεροντάδων τῆς πρωτοχριστιανικῆς Αἰγύπτου μᾶς παρουσιάζει μὲ λίαν γλαφυρὸ τρόπο ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς καὶ Πανεπιστημιακὸς Καθηγητὴς κ. Παντελῆς Πάσχος. Ὑπὸ τὸν τίτλο «*Ἐξήνθησεν ἡ Ἐρημος*» ἐκυκλοφορήθη τὸ σχετικὸ πόνημά του ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ βιβλίον μὲ πλούσια βυζαντινὴ εἰκονογράφηση τοῦ π. Χριστοδούλου Κ. Φεργαδιώτη περιέχει 26 κεφάλαια μὲ ἱστορίες μεγάλων Ἀναχωρητῶν καὶ Ἀσκητῶν τῆς Αἰγύπτου. Βασίζεται στὸ ἔργο 7 μοναχῶν τοῦ Δ΄ μ.Χ. αἰῶνος, οἱ ὁποῖοι περιόδευσαν τὰ μοναστικὰ κέντρα τῆς Θηβαΐδος καὶ τῆς Νιτρίας καὶ καταγράφουν τὶς ἐντυπώσεις τους ἀπὸ τὸν πνευματικὸ πλοῦτο τὸν ὁποῖο γνώρισαν καὶ ἐθαύμασαν. Γράφει σχετικὰ στὸν πρόλογό του ὁ συγγραφεὺς: «*Τὰ ἁγιασμένα τοῦτα ἄνθη, ποὺ ὡς εὐώδη κρίνα ἐξήνθησεν ἡ ἔρημος, μᾶς μαθαίνουν τὴν πράξη τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ἀκοίμητη δοξολογία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχή, τὴν δύσκολη ὁδὸ τῆς θλίψεως, τὴν διάκριση τῶν λογισμῶν καὶ τῶν πνευμάτων, τὸν πόλεμο κατεπάνω στὰ πάθη καὶ τοὺς δαίμονες. Ὅπως τὰ κείμενα τοῦ “Λαυσαϊκοῦ”, τοῦ “Γεροντικοῦ”, τοῦ “Λειμωναρίου”, καὶ τῶν ἄλλων ἀσκητικῶν καὶ φιλοκαλικῶν κειμένων, ἔτσι καὶ οἱ Πατέρες τοῦ βιβλίου τούτου μᾶς εἰσάγουν (χωρὶς ἄλλες ἐξετάσεις) στὸ μεγάλο Πανεπιστήμιον τῆς ἐρήμου, γιὰ νὰ βλέπουμε τὴν κτίση τοῦ Θεοῦ ὄχι μονάχα μὲ τὰ μάτια τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ μάτια τοῦ πνεύματος...» Τὸ βιβλίον ἀφιερώνεται στὴν ἱερὰ μνήμη τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (1868-1938) «*ὁποῦ τόσα ἔγραψε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοὺς μεγάλους Ἀσκητὰς τῆς Αἰγύπτου*». Πρόκειται γιὰ τὸ 96ο ἔργο τοῦ ἀκούραστου συγγραφέως Παντελῆ Πάσχου, στὸν ὁποῖο εὐχόμεσθε νὰ ἔχει*

ὕγεια καὶ δημιουργικότητα γιὰ νὰ συνεχίσει νὰ διακονεῖ εὐδοκίμως τὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση καὶ Γραμματεία.

ΤΟ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ

Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι τὸ κοινωνικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας πρέπει νὰ γίνεται χωρὶς νὰ προβάλλεται. Ἔρχονται ὅμως μερικὲς στιγμὲς κατὰ τὶς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία δέχεται ἐπιθέσεις, ἐπικρίσεις καὶ ἀμφισβητήσεις ὅποτε καλεῖται νὰ ἀποδείξει ἐμπράκτως τὴν προσφορά της. Γι' αὐτὸ καὶ θεωροῦμε ὅτι ἀποτελεῖ καλὴ ἰδέα ἡ κυκλοφορία ἐνημερωτικοῦ περιοδικοῦ Δελτίου ἀπὸ τὴν Διεύθυνση Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης καὶ τὸ Γενικὸ Φιλόπτωχο Ταμεῖο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἔχουμε στὰ χέρια μας τὸ φύλλον ὑπ' ἀριθμὸν 2 μὲ χρονολογικὴ ἔνδειξη Ἀπρίλιος 2005. Τὴν ὅλη ἐπιμέλεια τοῦ Δελτίου ἔχει ὁ Διευθυντὴς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Πρωτ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου. Στὸ Δελτίον διαβάζουμε γιὰ τὴν πλούσια φιλανθρωπικὴ δραστηριότητα τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων καὶ τῶν Κέντρων Ἐνοριακῆς Ἀγάπης, τὰ ὁποῖα φροντίζουν γιὰ τὴν σίτιση τῶν ἀπόρων κάθε ἐνορίας. Ἐπίσης πληροφοροῦμεθα γιὰ τὸ πρόγραμμα Αἰμοδοσίας, γιὰ τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλανθρωπικοῦ καταστήματος ΤΑΒΙΘΑ, τὸ ὁποῖο φροντίζει γιὰ τὴν ἔνδυση καὶ ὑπόδηση ἀπόρων καθὼς καὶ γιὰ τοὺς καρπούς τοῦ νέου προγράμματος ΚΙΒΩΤΟΣ ΑΓΑΠΗΣ, τὸ ὁποῖο ἀσχολεῖται μὲ τὸ δύσκολο ἔργο τῆς σίτισεως τῶν ἀστέγων. Μαθαίνουμε τὰ νέα ἀπὸ τὰ Γηροκομεῖα ποὺ διατηροῦν πολλὲς ἐνορίες καὶ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα Διακονίας Φυλακῶν. Τὸ Δελτίον περιλαμβάνει καὶ ἓνα ἐνδιαφέροντα πίνακα μὲ τὶς διεθνεῖς καὶ ἐσωτερικὲς κοινωνικὲς παρεμβάσεις ὑπὲρ πεινόντων, προσφύγων καὶ σεισμοπαθῶν ποὺ πραγματοποιήθηκαν ἀπὸ τὸ 1970 μέχρι προσφάτως ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὅλες οἱ Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας παρουσιάζουν ἀνάλογη κοινωνικὴ δραστηριότητα, ἀναλόγως πάντοτε τῶν πληθυσμιακῶν καὶ κοινωνικῶν δεδομένων. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει θέσει ὡς κύριο μέλημά της τὴν τήρηση τῆς εὐαγγελικῆς ρήσεως: «*Ἐπεινάσα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με...*»

ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ - ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ - ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἄρχιμ. Παύλου Κ. Ντανᾶ, ἱεροκήρυκος, Συναξάρι ἀγνότητος, Ἀθήνα 2004.

Σέ καιροὺς πού ὁ ὅρος ἀγνότητα, ἐγκράτεια, ὀρθόδοξο ἦθος, ἁμαρτία, διακωμωδοῦνται καὶ γίνονται ἀντικείμενα χλευασμοῦ καὶ ἀνεκδοτολογίας, τὸ πόνημα τοῦ πατρὸς Παύλου ἔρχεται νὰ δώσει μιὰν ἀπάντηση πού δέν ἐπιδέχεται οὔτε ἀντιρρήσεις οὔτε ἀμφιβολίες. Παράλληλα ἀποτελεῖ μιὰ ἐντυπωσιακὴ συλλογὴ παραδειγμάτων τῆς δύναμης πού μποροῦν νὰ κρύβουν στὴν ψυχὴ τους οἱ νέοι, προκειμένου νὰ τηρήσουν ὀρισμένες ἀρχές, ἀναγνωρισμένες, πέρα ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη παράδοση, καὶ ἀπὸ κάθε νηφάλια καὶ πνευματοφόρα ἀποτίμηση τῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς σέ κάθε τόπο καὶ σέ κάθε ἐποχὴ. Μὲ πηγὴ τὸν ἀστείρευτο πλοῦτο τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου καὶ τῶν Συναξαριστῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, μὲ γνώση, ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ συγκέντρωσε ὀγδόντα δύο μορφές ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Ἁγιολόγιο, ἄλλες πασιγνώστες καὶ ἄλλες, λιγότερο γνωστές στὸ εὐρὺ κοινὸ καὶ τίς παρουσίασε σέ ἓνα ἐπιμελημένο τόμο ὅπου ἐκτὸς ἀπὸ εἰκόνες τῶν ἁγίων θησαυρίζονται καὶ τὰ ἀπολυτικά τους. Μέσα ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ πονήματος αὐτοῦ ἀναδύεται τὸ μέτρο τῆς προσωπικότητος τοῦ ὀρθόδοξου νέου πιστοῦ σέ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὸ τεχνητό, ἀπὸ «ἐνδιαφερομένους» γιὰ διάφορους λόγους καὶ συμφέροντα, κύμα διασυρμοῦ τῆς ἐγκράτειας, τῆς ἀγνότητος, τῆς ἀξιοπρέπειας, τῆς ἀρετῆς.

Ὅσο κι ἂν ἡ φθορὰ συναγωνίζονται τὴν ἀφθαρσία ἢ παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων στὴ ζωὴ μας βοηθοῦν ἀναμφισβήτητα στὴν ἐπιτέλεση τῶν καθημερινῶν θαυμάτων τῆς πίστεως μας.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

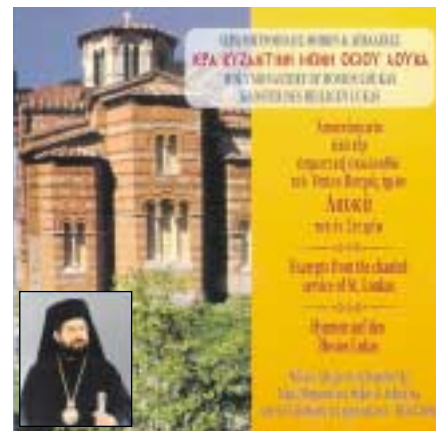
ΙΕΡΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

«Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ἀσματικὴ ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ ἐν Στειρίῳ»

Ὁ Ὁσιος Λουκᾶς ὁ Στειριώτης ἀσκήτηψε κατὰ τὸν Ι΄ αἰώνα, κοντὰ στὴν ἀρχαία Στεῖρη τῆς Φωκίδας καὶ θεωρεῖται ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀναμορφωτὲς τοῦ μοναχικοῦ βίου στοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Ἡ Ἱερά Μονὴ Ὁσίου Λουκᾶ βρίσκεται κοντὰ στὴ Λειβαδιά, στὶς πλαγιές τοῦ Ἐλικῶνος, στὴν περιοχὴ πού ἔζησε ὁ Ὁσιος. Σήμερα λειτουργεῖ ὡς ἀνδρῶν Μονὴ καὶ ὑπάγεται στὴν Ἱ. Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας. Ὅσο ζοῦσε ὁ Ὁσιος δημιουργήθηκε μιὰ ιδιόρρυθμη ἀσκητικὴ ἀδελφότητα, μὲ ἐπίκεντρο τὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας. Μετὰ τὴν κοίμησή του ὁ τάφος του ἀπέβη ἀστείρευτὴ πηγὴ θαυμάτων. Τὸ γεγονός ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ ἰδρυθεῖ τὸ ἱερὸ προσκύνημα, ἓνα μοναστικὸ κέντρο μὲ εὐρύτερη ἀποστολή. Ἀποτελεῖ ἐξάισιο μνημεῖο τῆς βυζαντινῆς τέχνης τοῦ ΙΑ΄ αἰώνα καὶ κοσμεῖται μὲ ἔξοχα ψηφιδωτὰ καὶ τοιχογραφίες.

Ἡ παρούσα μουσικὴ ἔκδοση τῆς Ἱ. Μ. Ὁσίου Λουκᾶ, πού περιέχει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ἀσματικὴ Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ τοῦ ἐν Στειρίῳ εἶναι ἀφιερωμένη στὸν μακαριστὸ Προηγούμενὸ τῆς Ἀρχιμ. Νικόδημο Ζαλούμη, ὁ ὁποῖος γιὰ μικρὸ διάστημα διετέλεσε Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου καὶ ἔπεσε θῦμα τραγικοῦ αὐτοκινητιστικοῦ ἀτυχήματος στὴν Κόρινθο πρὶν 10 χρόνια, στὶς 21 Μαΐου. Ὁ μακαριστὸς Νικόδημος προετοίμασε καὶ ἐξέδωσε μὲ τὴν βοήθεια τῆς Βυζαντινῆς Χορωδίας τῆς Ἱ. Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας τὰ ὑμνολογικὰ ἀκούσματα πού περιέχονται στὸν ψηφιακὸ αὐτὸν δίσκο, ὅπου ἀκούγεται ἡ φωνὴ του νὰ χαιρετίζει τοὺς προσκυνητὲς καὶ νὰ ψάλλει μὲ τὸν Χοράρχη καὶ Πρωτοψάλτη κ. Ἡλία Στάθη ἐναλλάξ τοὺς στίχους τοῦ κεκραγαρίου.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΤΗ

ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ - ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ - ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ὁμολογία τοῦ Θεοῦ: Ἐσωτερικὸ βίωμα καὶ ἐξωτερικευσή του (Κυριακὴ 26 Ἰουνίου 2005)

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. Γεωργίου Χρυσοστόμου, Πρωτοσυγκέλλου Ἱ. Μ. Βεροίας

«ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι»
(Ματθ. 19, 27)

Ἡ πίστη στὸν Χριστὸ συνδέεται μὲ τὴν ὁμολογία τοῦ ὀνόματός Του καὶ ἰδιαίτερα τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του. Ὁ Χριστὸς ἀναφερόμενος στὴν ὁμολογία καὶ τὴν ἄρνηση ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, μᾶς λέει: «Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ ἐγώ...».

Ἡ διατύπωση αὐτὴ ἔχει κεφαλαιώδη σημασία γιὰ τὴν ὀρθὴ κατανόηση τῆς ἰδίας τῆς ὁμολογίας τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ γίνεται «ἐν Χριστῷ», ἐνῶ ἡ ἄρνησή Του ἀποτελεῖ ἐξωτερικὴ τοποθέτηση. Γιὰ νὰ ὁμολογήσει κάποιος τὸν Χριστό, πρέπει νὰ συνδεθεῖ καὶ νὰ βρισκεται σὲ κοινωνία μαζί Του. Ἄλλωστε ἐξαρχῆς ἡ ὁμολογία τῆς χριστιανικῆς πίστεως συνδέεται μὲ τὸ μυστήριό τοῦ βαπτίσματος, ποὺ ἐντάσσει τὸν ἄνθρωπο στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν καθιστᾷ κοινωνὸ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του.

Ὁ Θεὸς ποὺ ὁμολογοῦμε ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ δὲν εἶναι ξένος στὸν ἀνθρώπινο πόνο, οὔτε ἀπαθὴς στὴν ἀνθρώπινη ἀναζήτηση. Ἐγινε ὁ ἴδιος ἄνθρωπος, γιὰ νὰ μᾶς κάνει μετόχους τῆς δικῆς Του ἀναλλοίωτης θείας φύσης καὶ νὰ μᾶς δώσει τὴ δυνατότητα τῆς υπέρβασης τοῦ θανάτου.

Ἡ ὁμολογία τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν προσωπικὴ θυσία καὶ τὸ ὀλοκληρωτικὸ δόσιμο τῆς ἀγάπης. Διότι ἡ ἀγάπη ἀποδεικνύεται μέσα ἀπὸ τὴ θυσία, ἀπὸ τὴν ἀφιέρωση τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Συνεπῶς, ὅλοι ἐμεῖς, οἱ σύγχρονοι χριστιανοί, καλοῦμαστε νὰ ἀκολουθήσουμε μὲ πιστότητα τὸν Χριστό. Ὁ Θεὸς δὲν ζητᾷ ἀπὸ

ἐμᾶς νὰ ἐγκαταλείψουμε ὅπωςδήποτε τὶς δουλειές, τὶς σπουδές, τὴν κοινωνικὴ ζωὴ ἢ τὴν οἰκογένειά μας. Ὑπάρχουν χριστιανοὶ ποὺ φτάνουν μέχρι καὶ σ' αὐτὸ τὸν βαθμὸ θυσίας. Ὁ Χριστὸς μᾶς καλεῖ, κυρίως καὶ πρωτίστως, νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν ἁμαρτία, τὴν πνευματικὴ ἀδιαφορία, τὴν ἀπροθυμία μας γιὰ μιὰ ἠθικὴ ζωὴ, τὸν φόβο πρὸς τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως, τὴ ματαιοδοξία, τὸν κοσμικὸ τρόπο ζωῆς ποὺ ὀδηγεῖ στὰ σύγχρονα ἀδιέξοδα καὶ τὴν πονηριὰ τῆς καρδιάς μας. Τότε θὰ μπορέσουμε νὰ ποῦμε: «ναί, Κύριε, τὰ ἀφήσαμε ὅλα κατὰ μέρος καὶ σὲ ἀκολουθήσαμε». Ἄρα τὸ νὰ πιστεῦει κανεὶς στὸν Χριστό καὶ νὰ τὸν ὁμολογεῖ ὡς ἀληθινὸ Θεὸ δὲν εἶναι μιὰ ἀπλὴ λεκτικὴ ἔκφραση, οὔτε πρόσκαιρη ἐξωτερικὴ ἐκδήλωση. Ἀποτελεῖ βαθὺ ἐσωτερικὸ βίωμα, μόνιμη πνευματικὴ κατάσταση, ποὺ ἐκδηλώνεται ὄχι τόσο μὲ λόγια ἀλλὰ μὲ τὴν καθημερινὴ μας πρακτικὴ.

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πρακτικὴ ἀντιπροσωπεύουν καὶ οἱ Ἅγιοι Πάντες. Ἀποτελοῦν τὴ συγκλονιστικότερη μαρτυρία γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν ἐποχῶν, ὅτι ἀνήκουν ὀλοκληρωτικὰ στὸν Θεό. Τὸ ἀπέδειξαν μὲ τὴ ζωὴ τους, τὶς ἐπιλογές τους, τὰ ἔργα τους, καί, ὅταν χρειάστηκε μὲ τὸ μαρτύριό τους. Ὅπως ὁ Χριστὸς ἔδειξε ὅλο τὸ μέγεθος τῆς θυσίας Του ἐπάνω στὸν σταυρό, ἔτσι καὶ οἱ Ἅγιοι ἀπέδειξαν τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης τους μὲ τὴ θυσία τῆς ζωῆς τους στὸν βωμὸ τῆς καλῆς ὁμολογίας. Σήκωσαν αὐτοὶ τὸν σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ, συσταυρώθηκαν καὶ συναναστήθηκαν μαζί Του. Ἀκολούθησαν τὸν Χριστὸ μὲ αὐταπάρνηση καὶ αὐτοθυσία. Οἱ Ἅγιοι Πάντες μᾶς καλοῦν, λοιπόν, νὰ ἀκολουθήσουμε μὲ πιστότητα τὸν Χριστό. Εἶναι φωτεινοὶ σηματοδότες καὶ μᾶς δείχνουν μιὰ σωστικὴ πορεία. Εἶναι οἱ συμπαραστάτες μας, οἱ βοηθοί, οἱ ὑπηρέτες καὶ διακόνου τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
καί των Ίερών Μητροπόλεων

Άπο τήν λιτάνευση τής Εικόνας τής Παναγίας Θεοσκεπάστου κατά τήν πανήγυρη τής 1. Μονής.

Πλήθος άπόρων έλαβε άπό τά χέρια του Σεβ. Νικαίας δώρα για τó Πάσχα. (Άπρίλιος 2005)

Ό Μακαριώτατος έπισκέφθηκε τόν καταυλισμό των σιγγάνων στο Ζεφύρι τής Άττικής. (28.4.2005)

Τιμητική διάκριση άπένευσε ό Σεβ. Σταγών και Μετεώρων στον καθηγητή κ. Δ. Σοφιανό για τήν προσφορά του στη μελέτη τής ιστορίας των Άγίων Μετεώρων. (Άπρίλιος 2005)

Άπο τις έορτές για τή μνήμη του Άγίου Πέτρου, πολισύχου του Άργους. (3.5.2005)

Στιγμιότυπο άπό τήν τελετή του Νιπτήρος στην 1. Μ. Βαρσών τής 1. Μ. Μαντινείας και Κυνουρίας. (27.4.2005)

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΑΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX.: 210-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΑΡΩΡΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τεκ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ
Αριθμός Άδειας:
4036

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355